

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 2 JANUARI 1924

No. 418

INHOUD

	Blz.
ONZE STAATSFINANCIËN door <i>Prof. Mr. G. W. J. Bruins</i>	2
Rede van den Voorzitter der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam, E. Hieldring	2
De Rubber-Crisis door <i>Mr. G. A. Voitte</i>	5
Aandehouders in Naamlooze Vennootschappen van Verzekering door <i>J. ter Meulen</i>	7
De Mexicaansche Petroleumwet en Mexico's erkenning door <i>Mr. Dr. H. II. A. van Gybland Oosterhoff</i>	8
De Waarde van den Nederlandschen Gulden door <i>Prof. Mr. W. C. Mees R. Azn.</i> , met Naschrift door <i>Prof. Mr. G. W. J. Bruins</i>	10
De Rijksmiddelen	11
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het Immigratievraagstuk in de Vereenigde Staten door <i>Dr. Neil van Aken</i>	12
AANTEEKENING:	
Waarschuwend cijfers uit de Staatsfinanciën	15
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	16
MAANDCIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	16
Handelsbeweging over de maand October 1923	17
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	18—24
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT**VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN**Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink.*

2 JANUARI 1924.

In den toestand van de geldmarkt kwam geen verandering. Geld bleef nog steeds zeer gevraagd, vooral na en in verband met de feestdagen en a.s. beursvacantiedag, waardoor de geldvraag van meerdere dagen op een dag geconcentreerd optrad. De prolongatierente noteerde daardoor voorbijgaand 6 pCt., maar ook later bleef de geldvraag, ofschoon de prolongatienoteering weder op 4½ pCt. terug liep, flink aanhouden. Particulier disconto noteerde 4½ à 4¾ pCt. en het laat zich niet aanzien, dat de geldmarkt spoedig veel ruimer zal worden, ook zelfs niet na de jaarwisseling, wanneer meestal flinke bedragen uit couponbetalingen de markt komen versterken.

Althans de advertentie van den Minister van Financiën in de dagbladen, waarin voor geld tegen schatkistpapier 4½ pCt. geboden wordt, zelfs voor bedragen van f 1000 en voor een looptijd van slechts één maand, is wel in staat de geldmarkt van hare laatste middelen te berooven. Een slecht vooruitzicht voor handel en nijverheid. De lichte opleving van de laatste maanden zal door het dure geld wel weer spoedig verdwijnen.

* * *

De laatste bankstaat van het afgelopen jaar staat geheel in het teken van de jaarwisseling. De post binnenlandsche wissels geeft een vermeerdering van

f 33,2 millioen te zien, welke vnl. de Hoofdbank en de Bijbank betreft. De stijging laat zich voor een deel verklaren uit een toeneming van de credietischen van den Staat; het bedrag der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen steeg in de afgelopen week van f 22 millioen tot f 34 millioen. Ook de beleeningen vertoonen een vrij aanzienlijke vermeerdering. De effectenbeleeningen liepen met f 15,7 millioen, de goederenbeleeningen met f 10,9 millioen op. In totaal klom de post van f 153,6 millioen tot f 180,2 millioen.

Het renteloos voorschot aan het Rijk stelt zich f 6,4 millioen lager dan verleden week. De post papier op het buitenland bleef vrijwel onveranderd. De diverse rokeningen op de actiefzijde der balans geven een daling van f 3,1 millioen te zien.

De biljettencirculatie steeg met f 36,8 millioen. De rekening-courant saldi noteeren f 11,6 millioen hooger dan op den vorigen weekstaat.

* * *

De wisselmarkt was zeer flauw gestemd. Natuurlijk waren de omzetten gedurende deze kleine berichtswEEK niet groot en zij leden bovendien nog onder de zeer wisselvallige stemming, welke voor Francs heerschte. Aanvankelijk liepen deze snel op, reactie op de langdurige daling der voorafgaande dagen. Later trad echter weder een nieuwe daling in en de markt sloot flauw, in aansluiting bij de flauwe stemming, die er voor bijna alle andere wissels heerschte in verband met het dure geld. Londen daalde daardoor een oogenblik tot 11,36 en ook Dollars waren sterk aangeboden.

LONDEN, 29 DECEMBER 1923.

Voor daggeld en voorschotten tot het einde van het jaar was deze week geheel geen vraag. Door het groote aanbod brokkelden de koersen af en hoefde men veelal voor deze leeningen niet meer dan 1 pCt. te betalen. Levendige vraag bestond evenwel voor voorschotten tot in Januari en groote omzetten hadden plaats. Maandag moest de markt reeds haar toevlucht nemen bij de Bank of England, waar ongeveer £ 14.000.000 voor negen dagen werd opgenomen. Ook Donderdag en Vrijdag werd geld voor Januari-leeningen bij de Bank geleend, alhoewel niet meer in dezelfde mate. Maandag werden deze zaken nog tegen 3½ pCt. afgesloten, maar aan het einde van de week moest men meestal 3¾ pCt. betalen.

De discontomarkt zag geen verandering en de omzet bleef beperkt. 2-mnds. prima bankaccept 3¾; 3-mnds. id. 3¾; 4-mnds. id. 3¾—7/16; 6-mnds. id. 3¾—9/16 pCt.

ONZE STAATSFINANCIËN.

Het zijn geen opwekkende beschouwingen, waartoe de staat van zaken in ons land bij deze jaarwisseling aanleiding geeft.

Het economisch leven staat nu reeds meer dan drie jaren onder den druk van de eind 1920 ingetreden depressie. En naast deze economische ontwrichting staat een niet minder ernstige ontwrichting onzer overheidsfinanciën. Onze staatsmachine is vastgelopen. 1923 sluit zonder dat de reeds van 26 Oct. dateerende kabinetscrisis is beëindigd en de jongste mededeelingen zijn er niet naar het vertrouwen in een spoedige en juiste oplossing te vergrooten.

Er is dus alle reden om op dezen oudejaarsdag nog eens het licht te laten vallen op de vragen, waarom het hierbij in de eerste plaats gaat.

Van de crisis is de Vlootwet niet veel meer dan de uitwendige oorzaak. Hoe belangrijk op zichzelf, is haar beteekenis gering, vergeleken bij hetgeen in werkelijkheid op het spel staat.

De afgelopen regeerperiode 1918—1923, zal in de geschiedenis van ons land blijven voortleven als het bewijs bij uitnemendheid, hoe gezonde en krachtige staatsfinanciën door een in een periode van schijnwelvaart uit zijn voegen geraakt beleid in moedwillige blindheid voor de blijvende financiële consequenties van zijn daden in enkele jaren tot in den grond kunnen worden ontwricht.

Een zoodanige opvoering der staatsuitgaven, dat, niettegenstaande de directe belastingen naar inkomen en vermogen en niet minder de successierechten de toelaatbare grens overschreden hebben, angstwekkende tekorten voor de deur staan. Een kapitaalmarkt, waarop, mede door de voor een deel aan de bron afgetapte kapitaalvorming, nieuwe overheidsleeningen nauwelijks meer te plaatsen zijn. Wisselkoersen, die enkele weken geleden een gevoeligheid vertoonden, welke slechts bezworen kon worden door afgifte van saldi door de Nederlandsche Bank tot een bedrag, dat al spoedig de f 100 miljoen overtrof. En thans in de laatste dagen een — naar te hopen tijdelijke — ontwikkeling van de geldmarkt van dien aard, dat de staat weder grijpen moet naar het expediënt van verkoop van kort papier over de toonbank — een bewijs dus, dat zelfs de voorziening in kasgeld eenige moeilijkheid geeft.

Dit zijn de resultaten van het regeerbeleid der afgelopen jaren in een land, dat buiten den oorlog is gebleven, een land, waarvan men in het buitenland zegt, dat het, vergeleken met de andere kleine landen van Europa, een dubbele oorlogs- en naoorlogswinst heeft gemaakt, eensdeels in Europa, anderdeels uit zijn koloniën — een opvatting, waarbij evenwel aan den anderen kant onze voortdurende mobilisatie, alsmede verschillende exceptioneel groote verliezen in dezelfde periode geleden niet uit het oog mogen worden verloren — een land ten slotte, dat in de opvolgende jaren zijn weermacht heeft verwaarloosd op een wijze als van geen dier andere landen, ook die welke geen overzeesche koloniën bezitten, kan worden gezegd.

Aan dit beleid — en dit maakt de zaak te ernstiger — staan regering en parlement beide schuldig. De regering, van wie de meeste voorstellen en besluiten, waaraan de overbelasting van het budget te wijten is, zijn uitgegaan, het parlement, dat in zijn geheel genomen in de afgelopen jaren zijn historische functie vrijwel in haar tegendeel heeft doen omslaan.

Zoo is in korte trekken de toestand van het oogenblik. Het is waarlijk niet te verwonderen, dat bij hen, die den toestand zien zooals hij is — en dit zijn er nog veel te weinigen — ernstige bezorgdheid, zoo niet bij wijlen moedeloosheid heerscht.

Moet thans in deze stemming het nieuwe jaar worden ingegaan?

Er is nog een andere kant aan deze zaak, waar-

aan misschien niet voldoende aandacht wordt geschonken. Voor ernstige moedeloosheid zou alleen dan reden zijn, wanneer de mentaliteit, waarvan regering en parlement in de afgelopen jaren hebben blijk gegeven, tegelijk de mentaliteit was van het Nederlandsche volk of althans van een belangrijk deel ervan.

Buiten eenigen twijfel is dit *niet* zoo. En dit blijft ten slotte het groote lichtpunt in deze tijden. Natuurlijk zijn er ook hier velen geweest, bedrijven en particuliere personen, die in kortzichtig optimisme in de abnormale jaren gemeend hebben, dat het gouden tijdperk voor goed was aangebroken, en die daarop hun uitgaven of den opzet van hun bedrijf hebben ingericht. Het blijft echter ten slotte een kleine minderheid. De groote meerderheid van het volk heeft in deze jaren de oude soberheid en spaarzaamheid bewaard of althans tijdig hervonden.

Het is deze gelukkige omstandigheid, die aan den eenen kant de gevolgen van het boven besproken beleid minder ernstig doet zijn dan zij anders zouden zijn geweest, doch die aan den anderen kant evenmin bij de huidige kabinetscrisis uit het oog mag worden verloren.

Men kan er toch van verzekerd zijn, dat, ware het mogelijk aan de Nederlandsche staatsburgers en burgeressen de simpele vraag voor te leggen, of zij meenen dat in de staatshuishouding dezelfde beginselen moeten worden toegepast, waarvan zij in hunne particuliere huishouding uitgaan, deze vraag stellig bevestigend zou worden beantwoord.

Een particulier bedrijf, dat geleid was geworden naar de beginselen, die in de afgelopen jaren in ons staatsbestuur zijn binnengedrongen, zou, op straffe van definitief van het tooneel te hebben moeten verdwijnen, reeds lang geleden aan een drastische reorganisatie zijn onderworpen.

Voor onze staatshuishouding is een soortgelijke reorganisatie, waardoor de beginselen, die het particuliere huishouden bepalen, ook in onze overheidsfinanciën hun oude plaats weder zullen innemen, thans in de hoogste mate urgent. Voor dit primaire belang behooren andere belangen, wier voorziening in de afgelopen jaren is ter hand genomen, te wijken. Deze uitbreiding der staatstaak moge toenmaals juist zijn geacht, wie de geaardheid van het Nederlandsche volk kent, weet, dat nu de valsche schijn gebroken is, iedere oplossing, die ook voor het gemeene huishouden niet aan den eisch van versobering en evenwichtsherstel volstrekt den voorrang zal geven, met die geaardheid in strijd zou zijn.

Dit besef en deze verzekerdheid zullen de oplossing der crisis moeten blijven beheerschen, in welke richting deze thans ook verder moge worden gezocht. Van de mate, waarin dit het geval zal blijken te zijn, zal afhangen, of deze oplossing zal zijn een daad van bevrijding, die in korten tijd het verzwakt vertrouwen herstelt, dan wel een voortsukkelen op den weg, waarop iedere verdere stap zich straks in verdubbelde mate zal wreken.

B.

REDE VAN DEN VOORZITTER DER KAMER VAN KOOPHANDEL EN FABRIEKEN VOOR AMSTERDAM, E. HELDRING.

In de zitting van 2 Januari 1924 der Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam heeft de Voorzitter, de heer E. Heldring, een rede uitgesproken, waaraan het volgende is ontleend:

Bij den aanvang van het nieuwe jaar valt een levendigheid in den handel te constateeren, welke in sterke tegenstelling tot de nog altijd sombere gegevens van den algemeenen toestand staat. In bijna alle artikelen worden bevredigende omzettingen in het binnenland en herlevende uitvoer naar het buitenland, inzonderheid sedert eenige weken naar Duitschland, gemeld. De stemming in handelskringen is dientengevolge beter dan zij gedurende langen tijd geweest is, maar voor een deel is zij wellicht toe te schrijven aan het feit, dat men zich aan zeer slechte tijden aange-

past heeft en bij elke verademing (nu veroorzaakt door de capitulatie van Duitsland aan de Roer) na een tijd van spanning geneigd is, ondernemend te reageren. Bewaart ons de menschelijke energie aldus voor het gevaar, dat de omstandigheden ons geheel inéendrukken, wij mogen de oogen niet sluiten voor het steeds dreigende gevaar van verdere inzinking en conflicten, waarin de schijnbaar onverenigbare belangen van twee machtige bevolkingsgroepen Europa houdt.

Ook in het afgelopen jaar overheerschten de na-oorlogsproblemen, waardoor in Duitsland het proces van de vernietiging en den uittocht van het mobiele kapitaal voltooid en in Europa het herstel belemmerd werd. Een jaar geleden bestond er nog eenige hoop, dat een regeling tusschen de Geallieerden, welke een eenigermate bevredigende oplossing van het schadevergoedingsvraagstuk zou ten gevolge hebben, tot stand zou komen, doch terstond daarna vervloog deze hoop door de mislukking van de conferentie te Parijs. Nogmaals gaan wij een jaar van onzekerheid in, waarbij echter de toestand voor ons land anders is dan voorheen, want het heeft nu voorloopig te rekenen met een Fransch-Belgische militaire en economische overheersching van ons achterland in het Rijn- en Roergebied en de onderwerping van Duitsland aan deze veldtochten feiten na een uitputtenden tegenstand. Het spreekt vanzelf, dat, zoolang de gebeurtenissen, welke aan dezen toestand voorafgingen, zich afspeelden, zij een verbetering van den algemeenen toestand in ons land, die men verleden jaar voor mogelijk hield, sterk tegenhielden.

Het is moeilijk na te gaan, welke invloeden de gebeurtenissen in het Roergebied op ons bedrijfsleven hebben gehad. Zonder twijfel hebben vele van onze transito- en transport-ondernemingen zwaar geleden door vermindering van de omzetten met het Deutsche achterland, hetgeen o.a. blijkt uit de in- en uitklaringen te Lobith. Van Januari tot November 1922 werd 9.300.000 ton aan scheepsruimte ingeklaard en 11.600.000 ton uitgeklaard. Voor het tijdperk Januari—October 1923 waren deze cijfers gevallen resp. op 5.000.000 en 7.700.000 ton, de ongeladen schepen niet gerekend. In 1922 was 33 pCt. van de inklaringen voor België bestemd, in 1923 28 pCt.; van de uitklaringen was 12 pCt. in 1922 van België afkomstig en in 1923 11 pCt. Is dus het aandeel van Nederland, als land van bestemming of herkomst, in het Rijnverkeer in 1923 eerder iets gunstiger dan in 1922 geweest, het totaal vervoer is sterk achteruitgegaan. Het aandeel, dat de Nederlandsche vlag in dit verkeer had, bedroeg in 1922 60 pCt., in 1923 67 pCt.

Mede ten gevolge van den strijd in het Roergebied heeft onze handelsbeweging met Duitsland sterk ingeboet. De invoeren uit dat land (gerekend over het tijdvak Januari—November) zijn van 562.000.000 gulden op 453.000.000 teruggebracht, terwijl de uitvoeren op ongeveer eenzelfde laag peil bleven, t.w. 156.000.000 à 160.000.000 gulden, doch de nog niet bekende cijfers der maand December zullen wellicht een niet onbelangrijke verbetering in het laatste cijfer te zien geven. (Bij deze en volgende waarde-cijfers zij in aanmerking genomen, dat de wederuitvoer uit entrepôt hierin niet begrepen is. Onze handelsstatistiek is in dit opzicht moeilijk te raadplegen en onvolledig). Daar alleen de invoer van ijzer en staalproducten uit Duitsland van 463.000 op 229.000 ton viel, terwijl de invoer uit Engeland slechts van 28.000 op 54.000 ton en die van België van 77.000 op 177.000 ton steeg, dus een totale achteruitgang uit die drie landen van 108.000 ton, en de invoer van ruw ijzer uit dezelfde landen met 6000 ton toenam, is het niet onmogelijk, dat onze metaalindustrie hier en daar eenig profijt van de mindere concurrentie der Deutsche nijverheid heeft ondervonden, maar het geringer totaal quantum duidt op een gedwongen beperking der consumptie. Bedenkelijk is de geringheid van onze uitvoeren naar onzen oostelijken nabuur en het al te groote verschil, dat tusschen in- en uitvoeren met dit land blijft bestaan. (De uitvoeren uit entrepôt naar Duitsland zijn in 1923 met ongeveer 15 pCt. in gewicht achteruitgegaan.) Het is te hopen, dat, nu de nijverheid in het Roer- en Rijngebied tot overeenkomst met de Fransche autoriteiten gekomen is, zij weer op normale wijze zal kunnen gaan werken en in het algemeen de omzet met ons achterland weer belangrijk zal toenemen, nu ook de doorvoer door het bezette gebied aan geen extra heffing meer onderworpen is. In het bijzonder zou het ons bedrijfsleven welkom zijn, indien het herstel van het Roergebied tot grootere kolenvoorraden en lagere prijzen van dit artikel leidde. Gezien de zeer bezwarende voorwaarden, waaraan de Deutsche nijverheid zich heeft moeten onderwerpen, en het gebrek aan werkkapitaal, bij haar bestaande, doet men evenwel goed, geen al te groote verwachtingen dienaangaande te koesteren. Ook is het zaak voor onze Regeering erop te letten, dat de tegenwoordige toestand niet

tot bevoorrechtiging van het vervoer via Antwerpen leide. Al bestaan voor zoodanige bevoorrechtiging op dit oogenblik geen bepaalde aanwijzingen, wij mogen niet vergeten, dat de Nederlandsche havens door de Fransche Regeering reeds in hun betrekkingen met den Elzas ten achter gesteld zijn, omdat voor het vervoer over Antwerpen daarheen onder zekere voorwaarden vrijdom van de Fransche surtaxe d'entrepôt verleend is.

Is de hoop van zaken in ons achterland van bijzondere beteekenis voor Nederland, niet minder zijn onze belangen bij een algemeene regeling van het schadevergoedingsprobleem betrokken, waarvan het herstel van Duitsland en indirect van andere landen afhankelijk is. Een definitieve regeling kan alleen bereikt worden, indien de getrouwe uitvoering ervan voor de Duitschers, zowol gezamenlijk als individueel, van belang is, een factor, welke men bij het verdrag van Versailles en de daarop gebaseerde latere schijnregelingen verwaarloosd heeft. Men moet een zoodanigen toestand scheppen, dat het Deutsche kapitaal vrijwillig waagt te repatriëren, om de groote voortbrengingsmachinerie te laten draaien. Het is, ook voor de schuldeischers, minder een kwestie van spoedige terugbetaling, waarop de kansen en door henzelf en door den debiteur bedorven zijn, dan wel van herstel van normale betrekkingen en rustig werken. Eerst dan kan men verwachten, dat er voor de Vereenigde Staten, voor wie het herstel van Europa voor de uitbreiding van hun afzet en betaling van hun bestaande vorderingen niet overschillig kan zijn, aanleiding zal bestaan, Europa daadwerkelijk te hulp te komen waarbij evenwel de afkeer van den Amerikaanschen belegger van buitenlandsche schuldbewijzen een nog niet overwonnen hinderpaal is. De bereidheid van Frankrijk een hernieuwd onderzoek naar Duitslands betalingsvermogen te laten instellen en van Amerika daaraan deel te nemen, geven eenige hoop, dat men wellicht ten slotte en misschien niet te laat tot een oplossing van het alles overheerschende probleem zal komen. De vooruitgang van Oostenrijk onder de leiding van Mr. Zimmerman en de grootere neiging tot rust en vrede in de andere Oostenrijksche successiestaten en in den Balkan vormen eveneens lichtpunten in den algemeenen toestand.

Een verschijnsel, hetwelk de zaken in ons land nog steeds bemoeilijkt, is de daling van andere valuta's ten opzichte van den gulden. Het is weliswaar voorbijgaand en zal of met de vernietiging van het buitenlandsche ruilmiddel en den gedwongen terugkeer tot de goudbasis, zooals in Duitsland het geval is, of met stabilisatie, dus ook met een vaste goudrelatie, eindigen, maar in de periode, gedurende welke de daling aanhoudt, ondervindt een land met een vrijwel stabiele valuta, zooals Nederland, hinder van dien toestand in den vorm van concurrentie aan de binnenlandsche industrie, scheepvaart en visscherij en aan zijn havens aangedaan. Overstroomde eerst Duitsland ons met zijn export tot al te groote ontsteltenis van sommigen onder onze nijverers, thans zijn België en Frankrijk dikwijls in staat goedkoop te leveren dan de nationale productie. Thans hebben onze havensteden niet langer met de abnormale concurrentie van Hamburg en Bremen, doch met de mededinging van Antwerpen te doen, welks haven overvol met ladende en lossende schepen is. Ons past daarbij, door inspanning, aanpassing van loonen, soepele toepassing van wettelijke regelingen, maar niet door protectie, welke het niveleeringsproces slechts verlengt, het hoofd aan die mededinging te bieden. Men bedenke daarbij, dat deze zoogenaamde valutaconcurrentie den valuta-zwakken concurrent voortdurend verarmt en hij zijn fictieve winst in papier en meer aan zijn afnemer schenkt. Indien de daling der valuta niet tijdig tot staan gebracht kan worden, dan eindigt zij met uitputting en staatsbankroet. Daarom hoede men zich hier te lande tot elken prijs ervoor. Hierbij vormen de groote buitenlandsche saldi, ten onzent aanwezig, een onzeker element, daar niet aan te nemen is, dat zij hier blijven zullen, wanneer zij elders vruchtbaarder gebruikt kunnen worden of de pariteit van den gulden wankelt. Hun wegtrekken kan zeer storend op onze wisselkoersen worden; te meer, indien zij met aankopen van dollarfondsen op groote schaal door het Nederlandsche publiek zou gepaard gaan. Des te meer grond voor onze politici om hunnerzijds niet langer door een slechte financiële politiek de waarde van ons ruilmiddel in gevaar te brengen.

Het boezemt intusschen vertrouwen in, dat, ondanks alle moeilijkheden, onze handelscijfers over 1923 waarschijnlijk een niet onaanzienlijke verbetering op die van 1922 aantoonen. De uitvoeren zijn namelijk gedurende de eerste 11 maanden des jaars met een klein bedrag toegenomen, de invoeren gedaald en het verhoudingscijfer van uitvoeren tot invoeren is dientengevolge ongeveer 64 pCt. tegenover 61½ pCt. verleden jaar. Daar in December een levendige export

heeft plaats gevonden, zal het resultaat over het geheele jaar vermoedelijk nog gunstiger zijn. De invoeren bedroegen f 1.834.000.000 tegen f 1.886.000.000 in 1922 en overtreffen daarmee de uitvoeren met f 659.000.000 tegen f 747.000.000 in 1922. (De waarde van den uitvoer uit entrepôt is niet bekend.) Het gewicht van de invoeren daalde van 17.868.000 ton op 17.550.000 ton; dat der uitvoeren steeg van 6.205.000 op 7.808.000 ton. Wanneer wij bovendien zien, dat vermeerderd is de uitvoer o.m. van manufacturen, suiker, margarine, melk, gloeilampen, strookarton, aardappelmeel, reuzel, kunstzijde, leder, jenever, zink, gepelde rijst, vliegtuigen, halfabrikaten van staal en ijzer, alle producten van onze nijverheid, en dat verder de uitvoer van varkensvleesch, bloembollen, eieren en steenkolen belangrijk toegenomen is, terwijl de achteruitgang in sommige artikelen als levend vee, vlas, kaas (in dit artikel door hooger prijs goedge maakt) en lijn- en andere oliesoorten, aan den wereldtoestand te wijten is, dan blijkt wel duidelijk, dat de Regeering een zware verantwoordelijkheid op zich zou nemen, indien zij in onze tariefpolitiek een verandering zou willen brengen. Het is in dit verband gelukkig, dat de zaak der bescherming zeer onlangs door de uitspraak van de kiezers in Engeland een verpletterende nederlaag heeft geleden. De eerste openlijke proef met protectie in ons land, in het afgelopen jaar met het z.g. schoenenwetje genomen, geeft geen aanleiding op dien weg door te gaan. Wel wordt een herstel van de schoenenindustrie gemeld, doch dit zou ook zonder de schoenenwet hebben plaats gevonden, daar de voornaamste bron van abnormale concurrentie, de daling der Deutsche valuta, zoo goed als geheel is verdroogd.

De bovengenoemde cijfers mogen evenwel niet den indruk verwekken, dat 1923 een voorspoedig jaar voor ons land is geweest. Het was integendeel een moeilijk jaar, voor velen moeilijker en slechter resultaten opleverende dan het voorafgaande. Behalve in de laatste maanden is er in het algemeen weinig verdiend, hetgeen voor velen, bij hooge belastingen, een achteruitgang van kapitaal beteekent. Indien ons achterland opleeft — iets waaromtrent rooskleurige verwachtingen voorbarig zijn, immers, er is in de interne situatie in Duitsland geen aanleiding te ontwaren, welke een voortzetting van de thans plaats vindende groote aankopen van goederen door dat land doet voorspellen — dan kan men met gerustheid betere tijden tegemoet zien. Ik ben geneigd te gelooven, dat wel het keerpunt in het binnenland achter den rug is, maar het herstel nog voor zeer veel moeilijkheden staat, zoolang Duitsland, in normale tijden ons belangrijkste afzetgebied, geen vasten wisselkoers heeft en de lasten, die op onze bedrijven en de individuen in den vorm van belastingen en wettelijke beperkingen rusten, niet belangrijk verlicht zijn. De goede gang der cultuurzaken in Indië vormt een lichtpunt, doch is geheel onvoldoende om de nadeelige factoren in den toestand op te heffen.

Ik beschik niet over gegevens, die mij een betrouwbaar antwoord geven op de vraag, of wij als natie belangrijk overleggen, maar de sterke vermeerdering der bevolking, thans de 7 miljoen te boven gaande, doet mij, in verband met de daling in de opbrengsten der inkomstenbelastingen en in het cijfer der aangeslagen vermogens, de hoogte der belastingen, het gebruik der successierechten voor gewone uitgaven, de verhuizing van vele goederen naar het buitenland en het dure leven niet optimistisch te dien aanzien zijn.

Het bedrag der terugtrekkingen van de Rijkspostspaarbank overtrof dat der inleggingen en het saldo was in November j.l., vergeleken bij het begin des jaars, iets gedaald. Sedert dien is deze achteruitgang weer ingehaald. Op sparen wijst deze uitkomst niet, maar anderzijds vertegenwoordigen de talrijke verzekeringsfondsen in den lande kapitaalvorming.

Het aantal uitgesproken faillissementen nam van 2932 in 1922 op 3954 in 1923 toe. (Periode 1 Januari—7 December).

Werkloosheid bestaat nog steeds in bedenkelijke mate, maar is afnemende. In het begin van het vorige jaar werden 14 pCt. of 46168 van de ingeschrevenen bij de gesubsidieerde werkloosheidskassen als werkloos gemeld; elf maanden later was het percentage op 12.1 pCt. en het aantal op 32266 gedaald. Verminderd is de werkloosheid in het bouwbedrijf, de diamant-, hout-, meubel- en lederbewerking (schoenen), tabak- en sigaren-, kleedingindustrieën, in het transportbedrijf en onder de fabrieksarbeiders. Het ergst bestaat zij in het bouwbedrijf en de metaalindustrie en den scheepsbouw. In de laatste takken van nijverheid is zij zelfs iets toegenomen; zoo ook onder de drukkers, textielarbeiders en kantoor- en winkelbedienden. In den landbouw schijnt de werkloosheid geheel verdwenen, terwijl voor een jaar nog 3217 werklozen gerapporteerd werden. Ik moet hierbij op-

merken, dat bovengenoemde cijfers de uitgebreide werkloosheid onder de ongeorganiseerde arbeiders buiten beschouwing laten. Ingeschreven als werkzoekenden zijn 93.625 personen, d.w.z. iets minder dan een jaar geleden.

De statistiek van het levensonderhoud voor September j.l. voor arbeidersgezinnen deed een indexcijfer van 173 pCt. tegenover het peil van 1911/13 zien. Vergeleken bij verleden jaar is de daling niet noemenswaard (toen 175 pCt.). De kleinhandelsprijzen voor eerste levensbehoefden te Amsterdam geven een belangrijk mindere stijging tegenover het vooroorlogspeil te zien, nl. van 100 op 140 pCt. Of uit dit groote verschil tusschen de beide verhoudingscijfers af te leiden valt, dat het verbruik in den arbeidersstand belangrijk gestegen is, valt moeilijk te zeggen. Kleeding, brandstoffen, en huur zijn niet in de „eerste levensbehoefden” der statistiek inbegrepen, in de „kosten van levensonderhoud” wel.

In den groothandel is, voornamelijk dank zij de rijzing van den katoenprijs, het indexcijfer van de Engelsche „Economist” gestegen. (206.6 tegen 197.4 in November 1922 en 116.6 in Juli 1914). Prijzen voor granen en vleesch zijn gedaald. In Nederland is het cijfer 206.4 tegen 163.4 in November 1922 en 119.6 in Januari 1914.

Het loonpeil is in verband met de afgenomen arbeidsgelegenheid gedaald, evenwel niet in gelijke mate in alle takken van bedrijf, terwijl bij de overheid en de op den staat steunende bedrijven loonen regel zijn, welke particuliere ondernemers niet kunnen betalen. Volgens gegevens aan de Ministry of Labour Gazette ontleend, is de verhouding tusschen het peil van het loon tegenover den prijs van voedingsmiddelen te Amsterdam van 66 : 100 in 1914 op 100 : 100 op 1 Oct. 1923 gestegen. Te Londen zou die verhouding 100 : 100 gebleven zijn, te Brussel thans 60 : 100, te Parijs 88 : 100, te New York 190 : 100 zijn. Dat de omstandigheden loonsverlaging overvrijdelijk maakten werd in vele gevallen door den arbeider erkend. In dezen tijd is wederzijdsch begrip zoowel van het gemeenschappelijk belang als van de bijzondere positie van werkgever en werknemer meer dan ooit noodig.

Hierop wijdde Spr. eenige aandacht aan de ontwikkeling der dingen in het buitenland en Nederlandsch-Indië, om daarna te vervolgen:

Van de meeste beteekenis voor de ontwikkeling van onze economische positie is de stand der *staatsfinanciën*. Sedert meer dan twee maanden beleven wij het bedroevend en verontrustend schouwspel, dat ons land in een periode, waarin de financiële toestand van de schatkist ernstige zorg baart, en nog wel in den begrootingstijd, het slachtoffer is van een ministerieele crisis, welke elken dag bijna vier tonnen gouds verslindt. Het tekort op de staatsbegrooting in 1924 bedraagt 140 miljoen gulden en zoolang de crisis duurt worden geen maatregelen ter aanvulling hiervan genomen. De directe belastingen, welke bedenkelijk hoog zijn en o.a. te Amsterdam, met inbegrip van de gemeentelijke belastingen, 16 pCt. bij een jaarinkomen van f 5000 en ruim 55 pCt. bij zeer hooge inkomens belopen, dienen verlaagd te worden, den terugkeer tot welvaart te vergemakkelijken; de indirecte laten, zonder gevaar voor handel, nijverheid en scheepvaart, slechts hier en daar een verhooging toe. Nadat jarenlang op de lichtzinnigheid der uitgavenpolitiek gewezen is, staat men nog steeds voor de keus, een mate en wijze van bezuiniging door te drijven, waartegen het belang nu van de eene dan van de andere groep zich verzet, of inflatie van ons ruilmiddel binnen te laten en daarmee naar den afgrond te glijden. Het is te hopen, dat het niet noodig zal zijn groote uitgaven voor de vloot voor te stellen, waarvan de regeering in gebreke is gebleken de urgentie aan te toonen en welke licht aanleiding geven tot meer optimistische uittalingen over de financiële vooruitzichten in Nederland en Indië, dan waarvoor grond bestaat. De overgrote beteekenis van Indië voor handel, scheepvaart, nijverheid en voor de Nederlandsche schatkist zelve brengen zekerlijk verplichting tot de handhaving van onze neutraliteit, ook in Azië, mede, maar daar geen imminent gevaar thans daar dreigt, mogen geen niet-dringende maatregelen van groote financiële strekking genomen worden, welke den indruk verwekken, alsof de noodzakelijkheid tot drasische bezuiniging overdreven voorgesteld wordt. Die noodzakelijkheid is toch zoodanig overheerschend en de moeilijkheid om de medewerking van de Kamer en de gelduitgevende departementen van algemeen bestuur tot het nemen van afdoende maatregelen ter bereiking van het doel, te verkrijgen zoo groot, dat zeer sterk doorzettingsvermogen en veel beleid noodig is. Hetgeen tot nu toe voor bezuiniging gedaan is getuigt van goeden wil, maar blijft aan de oppervlakte. Zij richt zich meer op die punten, waar geen ernstige tegenstand verwacht wordt en is dan dikwijls

onlogisch of schadelijk. Daar waar met tientallen miljoenen het geld der belastingbetalers onnut besteed wordt aan een veel te weelderig ingericht onderwijs, dat den jeugdigen Nederlander in het algemeen niet beter gewapend voor den strijd des levens dan 10 jaar geleden aflevert, aan de jaarwedden van een te talrijk corps ambtenaren, waarvan de werkelijk leiding gevende slecht en de massa te ruim betaald worden, aan de landsverdediging, waaraan in de tegenwoordige omstandigheden wel geld besteed moet worden, doch dan met de zekerheid, dat men waar voor zijn geld krijgt, hetgeen, naar vrij algemeen oordeel, niet het geval is, aan staatsbedrijven of bedrijven op den Staat steunende, die niet „self-supporting” zijn, daar moet in dit alles, hoe pijnlijk ook, het mes gezet worden. Geschiedt dit niet of mislukt de operatie, dan zal de ziekte den patiënt, onder het masker van een bedriegelijken welstand, langzaam ten onder doen gaan. Tegelijk vereischt de toeneming van de bevolking meer dan ooit het volgen van een constructieve economische politiek en de verzorging van zijn cultureele belangen.

Onder de staatsbedrijven, die meer in het bijzonder voor handel en nijverheid werken, behoort dat der posten en telegrafie en ik meen goed te doen, er de aandacht op te vestigen, dat, ondanks de heffing van zwaar drukkende tarieven, welke hooger zijn dan in eenig ander land, de geldelijke uitkomsten allerbedroevendst zijn. Het is voor een zakenman niet duidelijk, dat dit bedrijf bij een economischen opzet niet met een sluitende rekening kan werken, in stede van ruim f 6.000.000 verlies voor de schatkist op te leveren. Nog zwaarder drukken de uitkomsten van het spoorwegbedrijf op den belastingschuldige. Kolenprijzen en abnormaal hooge loonen schijnen hier de oorzaak van den mistand te zijn.

De geconsolideerde schuld van den Staat bedraagt f 2.845.000.000, tegen f 2.745.000.000 op 1 Januari 1923, de vlottende schuld f 547.000.000, te verminderen met f 103.000.000 voor rekening van Nederlandsch-Indië f 83.000.000 voorschot aan de gemeenten en f 8.000.000 bij betaalmeesters, netto f 353.000.000, in welk bedrag het saldo van den Postgirodienst niet begrepen is.

De stand van de vorderingen van den Nederlandschen Staat op het buitenland is de volgende:

	Verleend	Beschikt
Duitschland (industr. cred.) ..	f 140.000.000	f 100.669.000
Frankrijk (wederopbouw)	25.000.000	2.200.000
Polen (kleeren en herstel)	15.240.000
Oostenrijk (herstel)	16.782.000
België (interneeringskosten)	44.505.000
Andere voorschotten	1.879.000
		f 203.275.000

Na een beschouwing over den toestand van het Amsterdamsche bedrijfsleven, geld- en kapitaalmarkt en de werkzaamheden der Kamer in het afgelopen jaar volgden enkele woorden over het kiesstelsel voor de K. v. K. geldende:

Ik meen deze gelegenheid niet te mogen laten voorbijgaan zonder de aandacht te vestigen op de zeer ondoeltreffende wijze, waarop het kiesrecht voor de Kamers van Koophandel bij de wet is geregeld. Het tegenwoordige kiesstelsel levert geen voldoende waarborg op, dat de Kamers de lichamen zijn, waarin de voornaamste takken van bedrijf in hun ressort evenredig vertegenwoordigd zijn. De samenstelling der Kamers staat onder den invloed van bewegingen, die werkelijke bedrijfsvertegenwoordiging niet op het oog hebben en is afhankelijk van de welwillendheid der kiezers ten opzichte van de aftredende leden. Sommige belangrijke bedrijven zijn dan ook in de afdeling grootbedrijf van deze Kamer niet vertegenwoordigd; andere daarentegen met een te groot aantal afgevaardigden. Tot nu toe heeft dit euvel gelukkig geen aanleiding gegeven tot een, wat het gehalte der leden betreft, ongewenschte samenstelling der Kamer, maar ik acht het een der eerste plichten der Regeering het daarheen te leiden, dat de Kamers van Koophandel de trouwe afspiegeling van de beteekenis der bedrijven in hun ressort worden, zooals zulks in het buitenland het geval is.

Ten slotte maakte Spr. nog een opmerking over de klacht, dat de bedragen, welke van den handel voor het handelsregister geheven worden, drukkend zouden zijn, welke klacht hij nauwelijks ernstig meende te kunnen nemen, en over de geldmiddelen der Kamers.

DE RUBBER-CRISIS.

Het is thans anderhalf jaar geleden, dat onder dit zelfde hoofd een door mij geschreven artikel in dit zelfde tijdschrift verscheen. Sindsdien is er veel geschied op het gebied van rubber en voor de meesten van hen, die dit tijdschrift lezen, zal het verwondering baren, dat hetzelfde hoofd thans weer door mij gebruikt wordt. Wel zullen zij misschien kennis hebben genomen van verscheidene artikelen, welke laatstelijk o.a. in het „Algemeen Handelsblad” van 11 en 13 December en in „De Telegraaf” van 14 en 15 December werden opgenomen, doch dat er thans nog, of weer, van een rubbercrisis sprake zoude zijn, zal hun wellicht ontgaan zijn.

Mijn eerste taak is dus hierin licht te brengen; dat door de Engelsche Koloniën restrictiewetten werden aangenomen en deze vanaf 1 November 1922 in kracht zijn, behoef ik nauwelijks te memoreeren, noch dat niettegenstaande vele vertoogen van Engelsche zijde de Nederlandsche producenten in het algemeen gesproken zich tegen restrictie zijn blijven verzetten en er geen restrictiewetten in Nederlandsch-Indië bestaan; dat genoemde vertoogen in den laatsten tijd weer dringender zijn geworden, mag ik ook bekend veronderstellen doch twijfel ik eraan of het eveneens algemeen bekend is:

1o. dat deze vertoogen in den allerlaatsten tijd het dreigement inhouden, dat de Engelschen, nu de Hollanders stijf op hun stuk blijven staan en Nederlandsch-Indië door grootere productie de mindere productie der Engelsche koloniën aanvult, er over denken de restrictie op te geven en alsdan werkelijk „to the bitter end” het met de Hollanders uit te vechten; in de „Financial Times” van 14 December 1923 komt b.v. een artikel voor, overgenomen uit de „Straits Times”, waarin de volgende woorden:

„We conceive it possible that circumstances might arise in which we should feel it our duty to say: Suspend restriction, knock the Dutch Indias off the field, then, if necessary, resume it again.”

Of aan deze woorden niet de beschrijving „groot-spraak” gegeven moet worden, wil ik momenteel buiten beschouwing laten, ik haalde ze immers slechts aan als bewijs van de stemming, welke er thans bij sommige Engelsche rubberplanters heerscht;

2o. dat de Labourparty in Engeland principieel vrijwel zeker tegen de rubberrestrictie is en de Liberal party vermoedelijk ook, nu deze maatregel niet door de Hollanders eveneens is aanvaard en daardoor onvoldoende effectief dreigt te worden.

Als resultaat dezer twee punten is dus de groote mogelijkheid geschapen, dat te eeniger tijd de restrictie door de Engelschen wordt afgeschaft en, zietdaar: het hoofd van dit artikel wordt reeds duidelijker; „doch van een crisis kan toch nog niet gesproken worden”, zoo zal men zeggen: „de Nederlandsche Rubber-Maatschappijen hebben een goed jaar achter den rug en dank zij hunne voorverkoop een goed jaar voor den boeg, wat daarna gebeurt, valt nog te bezien”; inderdaad een crisis op het gebied van prijzen of op het gebied van faillieeren van Nederlandsche Rubber-Maatschappijen, bestaat er niet, doch wel een crisis betreffende restrictie.

Ter nadere motiveering van deze, mijne, opinie, is het noodig een vluchtig overzicht te geven van wat sedert mijn artikel van 14 en 22 Juni 1922 geschied is; duidelijkheidshalve zal ik cijfers en statistieken, welke mijne beweringen staven, niet in den tekst van het artikel, doch in een appendix toevoegen.

In Juni 1922 was de prijs voor loco-rubber in Londen pl.m. 7½ d., in Augustus bereikte hij zelfs tijdelijk een niveau van 6½ d.; zoodra bekend werd, dat er weer serieus sprake was van restrictie door de Engelsche Koloniën, begon de prijs te stijgen en op 1 November 1922, toen de restrictiewetten in werking traden, was de prijs 11½ d.

De Amerikanen, die steeds niet geloofd hadden, dat eenig restrictieplan daadwerkelijk zou worden en

derhalve hunne inkoop sedert maanden slechts van hand tot mond hadden gedaan, werden met een paniek gegrepen, temeer waar de automobiël-industrie juist een groote vlucht vertoonde en verwacht werd, dat onder die omstandigheden Amerika alleen reeds 350.000 tons in 1923 zoude consumeeren. Het gevolg was een buitengewoon sterke vraag van Amerika, die zich niet beperkte tot spoedige levering, doch ook tot levering gedurende het geheele jaar 1923 en die de prijzen opdreef totdat voor loco in Londen tot 1/6 werd betaald en wel in Januari 1923.

Dank zij de groote voorraden, welke zich, in verband met de lage prijzen gedurende de vorige maanden in den East hadden geaccumuleerd, waren echter de uitvoeren van Singapore gedurende de eerste maanden, dat de restrictie in werking was, zeer groot; hierbij kwam dat in October nog zooveel mogelijk van de estates naar Singapore was afgevoerd, om met die quantiteiten niet in de restrictie te vervallen, terwijl voorts de uitvoeren groot bleven;

1o. door smokkelarij, waartegen de restrictie-wetten en ambtenaren in den aanvang niet waren opgewassen;

2o. de groote standaardproductie, welke werd aangenomen als basis voor de restrictie;

3o. de steeds grooter wordende aanvoeren van Nederlandsch-Indië, speciaal van native rubber.

Toen de Amerikanen dan ook bemerkten:

1o. dat zij voor hunne onmiddellijke behoeften meer dan voldoende rubber konden krijgen,

2o. dat de uitvoer niettegenstaande de restrictie-wetten groot bleef,

3o. dat hunne consumptie niet zoo groot was als zij gemeend hadden,

was de kooplust spoedig bedaard en toen, als gevolg van dit alles de voorraad banden in Amerika te groot bleek te worden, waren zij er slechts op bedacht, dezen te verminderen en in verband met verschijnselen van naderende minder goede tijden, ook hunne rubbervoorraden in overeenstemming te brengen met de slechts onmiddellijke behoeften. Natuurlijk — immers Amerika verbruikt p.lm. 2/3 van alle rubber, die geconsumeerd wordt — veroorzaakte dit een prijsdaling, welke, alhoewel met schommelingen, geholpen door baissiers, die handig gebruik maakten van speculatieve posities, welke geliquideerd moesten worden, den prijs tijdelijk zelfs terugbracht tot 1/1 voor loco Londen en het resultaat hiervan was weer, dat Amerikaanse fabrikanten nog omzichtiger werden met inkoop en tot hun van hand tot mond koopen systeem terugkeerden.

Waar de uitvoeren van Singapore, niettegenstaande de restrictiewetten langzamerhand steeds krachtiger worden toegepast, geen sterken teruggang vertoonen, dank zij de steeds grooter wordende invoeren van Nederlandsch-Indië en ook de rechtstreeksche uitvoer naar consumptie-centra van uit Nederlandsch-Indië grooter is dan in vorige jaren, lijkt het er zeer op of de 40 pCt. mindere uitvoer der Engelsche koloniën geheel gecompenseerd wordt door den meerderen uitvoer der Nederlandsche koloniën.

Ongetwijfeld zijn er sommigen, die de prijshausse in het begin van 1923 uitsluitend wenschen toe te schrijven aan de groote vraag van Amerika in verband met de groote consumptie aldaar en oogenschijnlijk valt veel voor hunne meening te zeggen, doch het staat thans wel vast, dat het grootendeels de vrees voor steeds duurder rubber en zelfs misschien een tekort aan rubber was, dat tot te groote inkoop leidde, welke wederom te groote bandenproductie veroorzaakte en dat, indien er geen restrictie was gekomen, wel eveneens meer vraag van Amerikaanse zijde was gekomen, doch deze lang niet eenzelfde prijshausse zou hebben veroorzaakt. Men moet zich de mentaliteit kunnen indenken van fabrikanten, die zich plotseling voor de mogelijkheid gesteld zien, dat zij hunne grondstof steeds duurder zullen moeten betalen of niet in voldoende mate zullen kunnen betrekken, eene moge-

lijkheid, welke in Amerikaanse fabrikantenkringen stellig werd gevreesd, zooals wel zeer duidelijk blijkt uit het verzoek van de Rubber-Association in Amerika om eene conferentie met de Rubber-Grower's Association in Londen, uit de instelling van eene kostbare commissie om de mogelijkheid te onderzoeken Amerikaanse Rubber-Ondernemingen op groote schaal ergens ter wereld te openen en uit de zeer heftige campagne, vooral van de Firestone Rubber Co., tegen de restrictiewetten.

Wat is nu de moraal van dit overzicht?

Ten eerste blijkt wel zeer duidelijk dat eene goed werkende restrictie der geheele rubberproductie wonderen zou hebben verricht, niet alleen ten aanzien der prijzen, welke ook nu nog p.lm. 1/2 zijn, doch ook ten aanzien der voorraden; immers niettegenstaande de productie in Nederlandsch-Indië sterk toenam in plaats van verminderde, geven de cijfers omtrent voorraden in Amerika en andere consumptie-centra eene vermindering te zien, terwijl de voorraden in productie-centra zonder twijfel thans niet zoo groot zijn als vóór de restrictie.

Ten tweede dat de restrictie der gedeeltelijke rubberproductie reeds goede resultaten, zoowel ten opzichte van prijzen, als voorraden, opleverde, doch dat zij verloren dreigen te gaan, indien de Nederlandsche Koloniën op dezelfde schaal of nog grootere quantiteiten blijven uitvoeren.

Ten derde, dat wanneer de bestaande restrictie wordt afgeschaft, de productie hoogstwaarschijnlijk weer grooter dan de consumptie zal worden en in dat geval prijzen ongetwijfeld weer zullen belanden op een dergelijk niveau, dat, niettegenstaande de kostprijs thans zooveel lager is geworden, geen rubber-producent, behalve misschien de „native” winst kan maken.

Waar dus het gevaar dreigt, dat de Engelschen op het punt staan hunne restrictiewetten overboord te gooien, daar mag m.i. van een rubbercrisis gesproken worden, een crisis, welke niet minder heftig belooft te worden dan de vorige, integendeel, daar de „bulldog nature” de Engelschen alsdan tot uiterste maatregelen zal drijven, waaronder niet onwaarschijnlijk het sluiten van Singapore en andere havens voor den invoer van „foreign rubber”, een argument, dat zal moeten dienen om de Nederlandsche regeering als voorvechter der native rubber der Nederlandsche Koloniën te doen inzien, dat zij beter hadde gedaan zich aan de zijde der Engelsche regeering te scharen en haar wil op te leggen aan de tegenstanders van restrictie, die er ongetwijfeld in de Britsche Koloniën evenzeer waren als in de onze.

Slotwoord.

Het is nog tijd om de bedoelde crisis het hoofd te bieden; twee der oude argumenten van tegenstanders der restrictie zijn sedert mijn schrijven van Juni 1922 wel zeer duidelijk voos gebleken:

dat de kostprijs te hoog wordt, valt althans niet af te leiden uit de jaarverslagen der Engelsche Rubber-Maatschappijen, welke vrijwel allen weer dividend uitkeeren;

dat de verkoopprijs te hoog wordt is niet gebleken toen Amerikaanse fabrikanten gaarne jaarcontracten afsloten op basis van 1/6 en hooger, een prijs, welke in vergelijking met vorige jaren nog laag was.

Wat betreft „survival of the fittest” zullen Nederlandsche Rubber-Maatschappijen zich nu wel nog grootere illusies maken dan voorheen, dank zij de winsten in 1923 en 1924 behaald, en nog te behalen, doch verwijs ik korthedshalve naar wat ik in 1922 schreef, waaraan ik toevoeg de waarschuwing, dat de Amerikanen wijzer zijn geworden en thans zeker een gefailleerden boedel gaarne zullen overnemen.

Wat betreft Regeeringsinmenging, deze is thans absoluut noodzakelijk geworden, wil eene restrictie in de Nederlandsche Koloniën slagen, daar deze restrictie ook op native rubber — al moge het in anderen vorm zijn — moet worden toegepast; de Regeering heeft thans echter een gemakkelijker taak dan in 1922,

daar de Engelsche Regeering in hare Koloniën maatregelen heeft getroffen, welke thans goed werken en tot voorbeeld kunnen dienen.

Het laatste argument, n.l. dat restrictie niet zoude helpen, behoeft thans zeker ook niet meer bestreden te worden; eene algemeene restrictie zou de voorraden zéér spoedig doen slinken; de consumptie van rubber neemt beduidend toe, dank zij nieuwe gebruiken, zooals voor schoenzolen en dank zij nog steeds meer automobiëlverkeer, vooral van trucks; de periode van grootste restrictie zoude dus zeer kort behoeven te zijn en de productie zoude zeer waarschijnlijk binnen één jaar weer onbelemmerd kunnen zijn.

Ik geloof dan ook ten stelligste, dat er momenteel niet één goed argument bestaat tegen restrictie in Nederlandsch-Indië, tenzij men als zulks zoude aanvoeren, dat de prijzen thans, dank zij de restrictie in de Engelsche Koloniën ruim winstgevend zijn en er dus geen reden bestaat om eenigen maatregel te nemen, een argument, dat echter zeer kortzichtig is. De Engelsche restrictie heeft bewezen wél nuttig te zijn, laten de tegenstanders van restrictie dat thans bekenen en, als zij niet weer zorgvolle jaren wenschen in te gaan, vóór het te laat is, met de Engelsche planters overleg plegen omtrent eene algemeene restrictie in de Engelsche en Hollandsche Koloniën.

20 December 1923.

G. A. VOÛTE.

P.S. Nauwelijks was dit artikel geschreven of ik ontving een brief uit Amerika, waaruit het volgend extract leerzaam is:

„We do not believe that the trade can entirely lose sight of the fact that the real strength of the statistics is based upon the continuation of full restriction under the Stevenson Plan. Any apparent shortage can be very quickly relieved by a relaxation of the restriction, and should political developments in England bring about an abandonment of the restriction plan there is no telling how great the collapse would be.”

Appendix behelzende Statistieken.

Rubberaanvoer in Amerika:

In 1922	290.970 tons
waarvan	
in de 1e helft	130.358 tons
„ 2e	160.612 „
en in December alleen ...	38.112 „
gedurende Jan./Sept. 1923	238.933 „
waarvan	
in het eerste kwartaal ...	89.333 tons
„ „ tweede kwartaal ..	100.706 „
„ „ derde	48.894 „

Voorraad banden in Amerika:

1 November 1922	10.364.000
1 Maart 1923	12.255.000
1 Juli 1923	16.258.000
1 October 1923	12.090.000

Voorraad Rubber in en afloot naar Amerika:

1 November 1922	128.496 tons
1 Januari 1923	135.539 „
1 April 1923	127.428 „
1 Juli 1923	128.875 „
1 October 1923	110.466 „

Voorraad Rubber in Londen, Liverpool en Amsterdam.

1 November 1922	79.109 tons.
1 Januari 1923	82.319 „
1 April 1923	71.514 „
1 Juli 1923	58.018 „
1 October 1923	61.870 „

Netto Rubberuitvoer uit British Malaya en Ceylon:

In 1922	260.061 tons (= ± 21.650 tons maandelijks)
waarvan in October alleen	28.898 tons
gedurende	
Jan./Sept. 1923	168.594 tons (= ± 18.725 tons maandelijks)

Rubberuitvoer uit Ned-Indië:

In 1921	73.696 tons (= ± 6.160 „ „)
gedurende	
Jan./Sept. 1922	70.235 tons (= ± 7.800 „ „)
Oct./Dec. 1922	33.074 „ (= ± 11.000 „ „)
Jan./Aug. 1923	88.086 „ (= ± 11.000 „ „)

AANDEELHOUDERS IN NAAMLOOZE VENNOOTSCHAPPEN VAN VERZEKERING.

De heer J. ter Meulen, Hoofddirecteur van den Nederlandschen Lloyd, te Amsterdam, schrijft ons:

In het nummer van dit tijdschrift van 28 November 1923 heeft Mr. W. H. A. Elink Schuurman een artikel gewijd aan bovengenoemd onderwerp, waarin hij op uitvoerige wijze is getreden in een beschouwing van de rechten en verplichtingen van aandeelhouders in naamloze vennootschappen van verzekering en deze in het bijzonder ten aanzien dier vennootschappen, waarvan niet het geheele kapitaal, doch slechts een gedeelte daarvan gestort is, aan een breedvoerige bespreking heeft onderworpen.

De omstandigheid, dat onze maatschappij met name in bedoeld artikel is aangeduid en wel deels in rechtstreeksch verband met het behandelde onderwerp, deels ten aanzien van een geheele andere aangelegenheid, geeft ons aanleiding met een enkel woord op de opmerkingen van den heer Elink Schuurman in te gaan. Immers bij oppervlakkige beschouwing van het artikel van den heer E. S. ligt een onmiddellijke gevolgtrekking t.a. van onze maatschappij voor de hand en wel in tweeërlei zin. Ten eerste wat betreft de verdere levenskansen daarvan, welke, naar de heer E. S. doet voorkomen, door een onder aandeelhouders bestaande stemming, om door liquidatie tot verdeling van de in het bedrijf aanwezige middelen te geraken, zouden worden bedreigd. Het behoeft na de resultaten onzer algemeene vergadering van 3 Dec. jl., waarin de voorstellen tot verlenging van den duur der Vennootschap met algemeene (257) stemmen werden aangenomen, wel geen verder betoog, dat het inzicht van den heer E. S. in dit opzicht geheel onjuist is geweest en het zal ons wel niet ten kwade worden geduid, indien wij ons van verdere uitweiding hierover onthouden.

In de tweede plaats heeft de heer E. S. het noodig en oirbaar geacht in eene beschouwing, waarmede het, naar wij toch niet anders kunnen aannemen, zijn bedoeling is geweest, een algemeene en zuiver wetenschappelijke bijdrage te leveren tot de kennis van het assurantiebedrijf en wel in het bijzonder met betrekking tot de daarbij gebruikelijke niet volstorting van het aandeelenkapitaal; een passus in te lasseten, waarbij een onverholven kritiek op onze gestie werd geleverd. De heer E. S., met wien reeds uitvoerig over deze aangelegenheid was gecorrespondeerd, in welke briefwisseling door onze directie de redenen waren ontwikkeld, welke de juistheid van haar handelwijze onomstootelijk deden vaststaan en waarbij tevens den criticus werd aangeboden zich ter plaatse op de meest uitvoerige wijze door de directie te doen inlichten, van welk aanbod hij geen gebruik maakte, heeft zich bij zijn kritiek onthouden van elke mededeeling hierover.

Hoewel wij er stellig de voorkeur aan zouden hebben gegeven deze aangelegenheid verder te laten rusten, mogen wij in de gegeven omstandigheden dan ook niet nalaten ons standpunt nader toe te lichten, waartoe wij ons de volgende opmerkingen veroorloven.

De heer E. S. heeft in onze laatste balans een actiefpost aangetroffen groot f 57.764— aan aandeelen in andere assurantie-maatschappijen. Naar hij terecht veronderstelt, bevinden zich hieronder maatschappijen, welker kapitaal niet geheel is gestort. Hij heeft onze directie hierop de vraag gesteld: „Hoe hebt gij deze aandeelen gevaardeerd?” „Hebt gij daarbij rekening gehouden met de omstandigheid, dat, zoo een of meer dezer Mijen. voor het geval zou komen te staan, dat op de aandeelen moet worden bijgestort, dit voor uwe maatschappij gevolgen kan medebrengen, waarmede gij nu reeds met de opstelling van uwe cijfers rekening moet houden?” Wij hebben in ons antwoord er op gewezen, dat van deze Mijen. niet alleen het overgrootste deel der aandeelen in ons bezit was, doch daarnaast haar zaken geheel onder onze leiding worden gedreven en een eventueel winst- of verliesaldo

geheel ten goede of voor rekening onzer Maatschappij komt.

Wij meenen, dat hieruit met voldoende duidelijkheid voortvloeit, dat onze aandeelhouders nimmer beducht zullen behoeven te zijn voor eenig gevaar in den zin als door den heer E. S. bedoeld en blijven dan ook van meening, dat in onze balans op voldoende wijze met den bestaanden toestand rekening is gehouden.

Waar de heer E. S. later mondeling in onze vergadering nog heeft opgemerkt, dat het achterwege blijven van vermelding van de namen der Mijen, in ieder geval onjuist zou zijn en aangezien in een (niet door onze directie ingezonden) in het Algemeen Handelsblad van 3 dezer opgenomen verslag dier vergadering deze meening nogmaals is uitgesproken, herhalen wij, wat onze Hoofddirecteur in bedoelde vergadering heeft medegedeeld, n.l. dat een publicatie buiten den kring onzer aandeelhouders van dergelijke, voor de innerlijke organisatie van ons bedrijf in zijn verschillende vertakkingen zoo belangrijke bijzonderheden niet juist zou zijn en waar wij steeds bereid zijn onzen deelhebbers de meest uitvoerige inlichtingen te verstrekken, ook geheel en al overbodig kan worden genoemd.

Wij meenen hiermede voor zoover onze Maatschappij betreft te kunnen volstaan en veroorloven ons thans nog eenige opmerkingen naar aanleiding van de beschouwingen van meer algemeene strekking, welke de heer E. S. in zijn artikel heeft ten beste gegeven.

Hierbij stellen wij gaarne voorop, dat de heer E. S. in zijne uiteenzettingen op zeer heldere en juiste wijze naar voren heeft gebracht, welke motieven aanleiding hebben gegeven tot het gebruik, dat bij verzekeringsmaatschappijen het maatschappelijk kapitaal niet ten volle wordt gestort.

Bij zijne conclusies ten opzichte van de gevolgen, die voor den aandeelhouder hieruit voortvloeien, waarbij hij in de eerste plaats aandacht heeft gevraagd voor de rente-vergoeding, die de aandeelhouder bij de thans geldende regeling ontvangt, kunnen wij de juistheid van zijn betoog echter niet erkennen. En wel daarom niet, omdat wij de oorzaak van de lage koersen, waartegen de aandelen van deze categorie in de laatste jaren zijn verhandeld, niet zoeken in eenigen afkeer van het publiek op grond van onvoldoende rentevergoeding, maar van meening zijn, dat in dit opzicht van overwegend belang is de vrees voor een gedwongen bijstorting, nu deze in de tegenwoordige niet zeer schitterende fase van het assurantiebedrijf meerdere malen noodig is gebleken, waarbij de wrange vruchten zijn geplukt van een totaal misplaatst vertrouwen. Waar de heerschende malaise niet bevorderlijk is voor het postvatten van een ander inzicht en door het publiek maar al te zeer zonder voldoende kennis van zaken, de meest verschillende elementen over één kam worden geschoren, behoeft het wel geen betoog, dat in deze aangelegenheid de intrinsieke meest waardevolle fondsen mede onder de geschetste opvattingen te lijden hadden. Intusschen is er naar onze meening niet de minste reden om aan te nemen, dat bij een weder intreden van meer normale verhoudingen geen wijziging in de heerschende opvattingen zou mogen worden tegemoetgezien ten aanzien van die maatschappijen, waarbij een jarenlange ervaring heeft aange-toond, dat beduchtheid voor het opvragen van het niet volgestorte kapitaal niet behoef te bestaan.

Ten slotte veroorloven wij ons er op te wijzen, dat het door den heer E. S. aan de hand van eenige voorbeelden bepleite middel om tot verbetering der heerschende wanverhoudingen te geraken, naast een foutieve berekening der door hem voorgestane garantieprovisie, welke echter minder ter zake doet, deze onjuistheid bevat, dat naar onze meening het beoogde doel nimmer ermede zal kunnen worden bereikt, zoodat, al zou men eenige academische waarde aan 's heeren E. S.'s betoog hierover niet willen ontzeggen,

ieder nuttig effect in de practijk daaraan te eenenmale moet ontbreken.

Het is ons toch volkomen onbegrijpelijk, hoe het uitkeeren van een deel van het dividend, dat anders op het gestorte deel zou vallen, in den vorm van een garantieprovisie over het ongestorte deel, er toe zou kunnen bijdragen de koersen der aandelen te verheffen. Hierbij toch moet niet worden voorbijgezien, dat deze vergoeding uiteraard minimaal moet zijn en daarnaast niet uit het oog verloren, dat de bezitter van deze aandelen, het door hem niet gestorte deel zijner deelneming, toch altijd op andere wijze kan en zal rentegevend maken.

Intusschen erkennen wij gaarne, dat een verdere voorziening in dit opzicht, zij het op andere wijze dan door den heer E. S. aanbevolen, als een ten slotte nimmer te verwerpen verbetering te allen tijde onze belangstelling zal hebben.

O.i. zou hierbij echter meer voor de hand liggen de vorming van een fonds, waarin als het ware de gezamenlijke aandeelhouders de middelen zouden vastleggen, welke hen bij een eventuele volstorting geheel of gedeeltelijk in staat zouden stellen aan hunne verplichtingen te voldoen.

Indien men de verhouding tusschen de gezamenlijke aandeelhouders en ieder hunner beschouwt, dan kan men niet ontkomen aan de erkenning, dat de verplichting van den individueelen aandeelhouder om het niet gestorte bedrag van zijn deelneming eventueel alsnog in te brengen eenige voorziening, waardoor de uitvoering van deze verplichting meer gewaarborgd wordt, volkomen wettigt. Indien men hierop — naast hetgeen terzake in de Statuten op grond der wettelijke bepalingen is voorgeschreven — de vorming van een fonds als boven bedoeld zou willen baseeren, zoude hiermede slechts een nadere voorzorgsmaatregel worden getroffen, waarmede de grenzen van hetgeen des aandeelhouders is niet worden overschreden.

Intusschen stellen wij met nadruk vast, dat een voorziening als hierboven oppervlakkig aangeduid, uiteraard nadere uitwerking zal behoeven en dan ook geen aanspraak op volledigheid kan maken, noch mag worden opgevat als een afdoende oplossing van het zoo belangrijke vraagstuk.

J. TER MEULEN.

DE MEXICAANSCH E PETROLEUMWET EN MEXICO'S ERKENNING.

Ik heb nog steeds mijne toezegging aan de redactie van dit blad in te lossen om, wanneer de tekst van het ontwerp-petroleumwet ter uitvoering van artikel 27 der Mexicaansche Grondwet onder mijn oog zou zijn gekomen, daarover mijne nadere beschouwingen te schrijven. Ik ben zoo vrij er aan te herinneren, dat, toen ik mijn artikel in het nummer van 13 Juni 1923 van dit blad schreef, die tekst mij niet bekend was.

Sinds eenigen tijd is dit thans wel het geval, doch ik heb mij niet gehaast om mijn oordeel daarover te kennen te geven, omdat mij blijkt, dat dit ontwerp weder van de baan is — de Senaat had het trouwens ook met vele op- en aanmerkingen aan de Kamer teruggezonden — en het nieuwe Mexicaansche Congres, dat staat verkozen te worden, een nieuw project zal behandelen. Het ontwerp, dat dus reeds de Kamer van Afgevaardigden passeerde, kan derhalve te ruste gelegd worden bij zijne voorgangers en zich er alleen op beroemen, dat het het verder gebracht heeft dan menig ander plan.

Het heeft mij niet buitengemeen verwonderd, dat de gang van zaken zoodanig is geweest en ik geloof, dat er niet veel profetische kennis voor noodig is, om te voorspellen, dat de regeling van de petroleumwetgeving voorloopig nog wel niet haar eindstadium zal bereiken. Het gaat zoo altijd in Mexico. Een radicale maatregel wordt genomen, zooals de nationalisatie van de petroleum of een hooge winstdeeling voor arbeiders in ondernemingen, gelijk dat in den Staat Vera Cruz geschiedde. Alle hens worden dan daartegen aan het

dek geroepen en met de vereenigde protesten der betrokkenen wordt veelal bereikt, als er maar ten minste genoeg internationale macht achter zit (doch wee den enkeling, die dat niet heeft) dat de bestreden bepaling wordt opgeschort of dat een zeker compromis wordt gesloten. Tot definitieve uit de wegruiming van de quaestie komt men bijna nooit. De Mexicanen zijn de Turken van Amerika, meesters in het talmen en in het vinden van uitstel. De tegenpartij behoort voortdurend op haar *qui vive* te zijn en de spanning er in te houden, anders ziet zij op een goeden, schoonen, zonnigen dag, zooals er in het heerlijke klimaat van Mexico's hoogvlakte zooveel zijn, de wet op haar toegepast. Doch ook dan zijn er nog „des accommodements”. Een wet dient toch in Mexico om overtreden en daarna als chantagemiddel gebruikt te worden, ten einde recht te doen maken, wat krom is. Men is niet voor niets Minister!

Retournons à nos moutons. Hoewel dus de phase der petroleumwetgeving, die ik thans beschrijf, een voorbijaande is, lijkt het mij toch de moeite waard deze vast te leggen, omdat de verschillende pogingen, die vanwege het Congres gedaan worden om haar tot oplossing te brengen, veel gelijkvormigheid vertoonen. Ik zal echter, waar het hier geen definitieve wet betreft, niet in details treden, doch het ontwerp alleen toetsen aan de twee beginselen, die ik in mijn vorig artikel stelde, waaraan ten minste voldaan zou moeten worden, wilde de vrede gesloten kunnen worden tusschen de Mexicaansche regeering en de petroleummaatschappijen. Het is echter mogelijk, — dit moge terloops worden medegedeeld — dat de strijd nog op andere wijze beslecht wordt, nl. faute de combattants. Duurt immers het spel van uitstel nog verschillende jaren voort, dan zou Mexico's olieproductie wel eens ten einde kunnen zijn. De deskundigen toch verwachten niet veel van Mexico als olieland buiten het tegenwoordige petroleumcentrum ten Noorden en ten Zuiden van de Panucorivier. De Zuidelijke terreinen zijn reeds vrijwel uitgeput, reden van den neergang van de Mexico Eagle, terwijl die van de Noordelijke velden ook sterk verminderd is.

Deze beide voorwaarden waren dan:

a. de erkenning van de verkregen rechten op terreinen, verworven voor 1 Mei 1917, den datum, dat art. 27, dat de nationalisatie van de petroleum bevat, in werking trad;

b. een preferentierecht van de grondeigenaren om een petroleumconcessie aan te vragen op hun landen. Ik mag hierbij in herinnering brengen, dat dit punt van zooveel belang is, omdat in den tijd dat de werking van art. 27 der Grondwet is opgeschort en er dus een lacune in de wetgeving bestaat, nieuwe terreinen werden en worden verworven op grond van het in een der ontwerpen aan den grondeigenaar toegekend voorkoersrecht, (dus een *eventueel* recht, dat nog in het geheel niet vaststaat) om een concessie aan te vragen. Wil dus deze terreinverwerving waarde hebben, dan moet een dergelijk preferentierecht in de wet gesanctionneerd worden.

Wat het onder *a* vermelde beginsel betreft, voldoet dit ontwerp opnieuw niet. Ook thans worden verkregen rechten weder onder de werking van de petroleumwet gebracht, dus niet onvoorwaardelijk erkend en buiten die werking gesteld. Het ontwerp bepaalt nl., dat de bekrachtiging van de verkregen rechten (ik zal hierbij niet bespreken of de definitie daarvan in het project wel voldoet) moet gevraagd worden binnen een termijn van 3 jaar. Wanneer men dien tijd voorbij laat gaan worden die rechten als vervallen beschouwd.

Ten aanzien van het onder *b* vermelde bevat het ontwerp een niet geheel onbevredigende regeling. De grondeigenaar heeft binnen 3 jaar na het in werking treden van deze wet een recht van voorkeur om concessie te vragen. Doet zich binnen dien termijn een derde voor de concessie voor, dan behoort de eigenaar binnen 6 maanden daarna van zijn recht gebruik te maken. Een bezwaar, dat ik tegen de regeling heb, is

dit, dat ze de petroleummaatschappijen, die nieuwe terreinen op grond van dit preferentierecht hebben verworven, dwingt de exploitatie daarvan binnen 3 jaar *gelijktijdig* te doen plaats hebben. In stede dus een *geleidelijke* ontginning te bevorderen en de mogelijkheid te openen terreinen in reserve te houden, wordt door de beperking van het preferentierecht tot een zoo korten termijn als van 3 jaar, de overproductie van olie en spoedige uitputting der terreinen in de hand gewerkt. Ik zou derhalve den termijn van 3 jaar ten minste op 10 willen stellen. De veiligheidsklep van het standpunt van het gouvernement genomen, dat de exploitatie te lang zou kunnen worden uitgesteld, hetwelk dan om fiscale redenen niet wenschelijk zou zijn, ligt hierin, dat, wanneer een derde liefhebber zich voordoet, het preferentierecht binnen 6 maanden moet worden uitgeoefend.

Ik zal thans niet verder meer op het ontwerp ingaan, doch alvorens te eindigen zou ik er de aandacht op willen vestigen, dat — sinds ik mijn vorig artikel schreef — de Amerikaansche regeering die van President Obregon heeft erkend en wel zonder eenige voorwaarde. Over de petroleumquaestie wordt daarbij niet gerept. Ten opzichte van en in Mexico is alles mogelijk. Elken dag kan men daar iets anders verwachten. Inderdaad is altijd eene bevredigende regeling van art. 27 der Grondwet een der hoofdvorausden geweest voor de erkenning van Obregons gouvernement, gelijk ik in mijn vorig artikel schreef. De Noord-Amerikaansche Regeering van Harding heeft zelfs alle geschilpunten — er waren er meer behalve de petroleumquaestie, zooals schadevergoeding voor de revolutiedaden en de teruggave van de door Carranza gerequireerde spoorwegen — in een traktaat willen vastleggen. De Mexicaansche heeft zulks steeds als in strijd met haar soevereiniteitsgevoel afgewezen.

President Coolidge is van het hooge paard gestegen en de Turken van Amerika hebben hun zin gekregen. Vermoedelijk heeft Coolidge de Mexicaansche quaestie willen oplossen, om dan met dezen scalp aan zijn gordel voor de kiezers te kunnen komen.

Het eenige wat bij de erkenning bepaald is, is dat twee traktagen geteekend zullen worden, één betreffende de schadevergoeding aan Amerikanen, waarbij het gericht te Washington zal zijn gevestigd en één betreffende die van de overige vreemdelingen, die door de Mexicaansche revoluties schade hebben geleden.

Ik wensch Mexico geluk met die erkenning, omdat zij voorwaarde is voor een stabiel bestuur. Tot volle ontwikkeling zouden dan kunnen komen alle die rijkdommen aan cultuurmogelijkheden, aan mineralen, die Mexico heeft. Doordat het land oploopt van de zeekust tot een hoogvlakte van 2300 M. hoog, waarop de hoofdstad Mexico City ligt, treft men alle klimaten aan, waardoor men de gewassen van de tropische zone tot die van de koude kan telen. Suiker en tarwe groeien vaak naast elkaar. En wat mineralen betreft is Mexico bijv. het rijkste zilverland ter wereld en behoeft men thans niet meer nader uit te leggen, als voldoende bekend, welke petroleumschatten Mexico tot nog toe tot het tweede productieland van de aarde hebben gemaakt.

Het land verdient die ontwikkeling. Voor een ieder, die daar gewoond heeft, heeft Mexico een heel groote plaats in zijn hart verkregen. Men zegt, dat hij die de wateren daar gedronken heeft, daar immer terug keert. Hoe het ook zij, naast de persoonlijke vrijheid, die men als vreemdeling heeft, naast het heerlijke klimaat, dat men op de hoogvlakte aantreft, zit er iets in de lucht, dat alleen begrepen en verstaan kan worden door hem, die daar geweest is en dat hem doet zeggen en herzeggen: „Viva Mexico”.

De erkenning door de Vereenigde Staten zou dus, zooals gezegd, kunnen leiden tot een krachtig, stabiel gouvernement. Zonder die erkenning kan op den duur geen regeering in Mexico zich staande houden. Wat na de lange revolutiejaren dit land noodig heeft is een goed bestuur. De meest moderne constitutie

waarmede Mexico begiftigd is, kan daaraan niets helpen; integendeel, slechts gedurende den dictatoriaal tijd van Porfirio Diaz zijn de rust en voorspoed in het land teruggekeerd, totdat na een 40-jarig bewind de ouderdom dezen sterken man sloopte en Madero wederom de oude revolutietijden terugbracht. Sindsdien is slechts verwoest en verwaarloosd, wat in Diaz' tijd tot stand kwam; alleen onder Obregon's regeering kwam het land wat tot rust, moede van den revolutie-tijd van meer dan 10 jaren.

De laatste berichten zijn echter niet geruststellend. Wel hebben onder Obregon's bewind eenige kleine opstanden plaats gehad (zoo werd o.a. de vroegere Carranza-generaal Murguja tegen den muur gezet) doch wat thans uit Mexico wordt geseind is ernstiger. Men staat daar vlak voor de presidentsverkiezingen. Deze wordt gewonnen door hem, die de macht in handen heeft. Tegenstanders, die komen stemmen worden op recht Mexicaansche wijze van de stembus verwijderd en al kwam er nog een meerderheid tegen uit de bus, dan kan die gemakkelijk op fictieve wijze verdoezeld worden.

Calles en de la Huerta (niet te verwarren met Huerta, die Madero's regeering omverwierp en reeds verschillende jaren geleden zijn tragischen dood in een Amerikaansche gevangenis stierf) zijn de voornaamste kandidaten voor het presidentschap, waarbij Calles, gesteund door Obregon, blijkbaar de verkiezingsmachine in handen heeft. Nu lezen we dat de la Huerta in opstand gekomen is, met verschillende Staten achter zich. Belangrijk daarbij is, dat daaronder ook zouden behooren Vera Cruz en Tamaulipas, de Staten waar het oliecentrum ligt, zooals de eerste berichten luiden. Latere maken echter duidelijk, dat blijkbaar de bevelvoerende generaal in Tampico een afwachtende houding aanneemt en de kat uit den boom kijkt, wie als overwinnaar uit den strijd komt. Het oliegebied schijnt echter wel op verschillende punten door de revolutionairen bedreigd te worden.

Het zou mij niet verwonderen, indien de la Huerta gesteund wordt van buiten af. Calles staat immers als zeer radicaal bekend en is zelfs voor bolsjewiek uitgemaakt. Persona grata bij het buitenlandsch kapitaal is hij niet. De la Huerta is niet de eerste de beste; hij was provisioneel president voor Obregon na Carranza's val en Minister van Financiën onder President Obregon en staat veel meer in aanzien als persoon en wat zijn politieke opvattingen betreft dan Calles, ofschoon hij ook niet gansch van radicalisme vrij is. Hij voerde onderhandelingen omtrent de regeling in zake de Mexicaansche fondsen. Hoe het ook zij, wij tasten nog in het duister. Het nieuws wijst op een strijd met afwisselend succes; de Westkust schijnt echter zoo goed als geheel in de handen van de opstandelingen te zijn, terwijl deze zich reeds ook dicht bij Mexico City, gezien de gevechten om Puebla, bevinden. Te hopen is, dat er spoedig een beslissing valt, want een slepende guerillakrijg is vanzelfsprekend voor het land verderfelijck. Wie ook echter aan het bewind moge komen, er bestaat gevaar, dat de groote schrede vooruit, die Mexico deed, toen zijn Gouvernement door de Vereenigde Staten werd erkend, weder achteruit wordt gedaan. Dat dit gevaar bestaat toonden de beurzen te Londen en Parijs, waar de Mexicaansche fondsen, waarin men meer vertrouwen begon te koesteren op grond van de verwachting, dat de rentebetaling hervat zou worden, scherp reageerden op de ongunstige berichten uit de Midden-Amerikaansche republiek.

Mr. Dr. H. H. A. VAN GYBLAND OOSTERHOFF.

DE WAARDE VAN DEN NEDERLANDSCHEN GULDEN.

Prof. Mr. W. C. Mees R.Azn. te Wageningen schrijft ons d.d. 24 Dec. jl.:

Een enkele opmerking naar aanleiding van het naschrift van Prof. Bruins op mijn artikel in het nummer van 19 dezer.

In de eerste plaats ten aanzien van hetgeen hij zegt over de afhankelijkheid van het prijspeil van het quantum koopkracht. Vermeerdering van de koopkracht der bevolking is m.i. een gelukkig verschijnsel, maar wat wij hier te lande thans waarnemen is niet een dergelijke vermeerdering vergeleken bij vóór den oorlog, maar een uitvloeisel van het in omloop brengen van meer *betaalmiddelen*. Daardoor werd zeker aan bepaalde individuen koopkracht gegeven, die ze anders zouden hebben moeten missen, maar de bevolking in haar geheel kan door het creëren van meer betaalmiddelen haar koopkracht niet zien toenemen. Naar gelang meer geld in omloop wordt gebracht vermindert de koopkracht daarvan, terwijl de koopkracht van de bezitters van het geld, de bevolking, in haar geheel gelijk blijft.

Zoo zal ook vermindering van de hoeveelheid betaalmiddelen de koopkracht van de bevolking niet aantasten, daar het geld dan in waarde toeneemt. Dit kan zich op deze wijze voltrekken, dat banken, om goud uit te kunnen voeren, bankbiljetten ter inwisseling zullen inleveren. Zij zullen daardoor minder crediet kunnen verleen dan anders het geval zoude zijn. Daardoor zullen handelaren gedwongen worden voorraden, welke ze eigenlijk nog niet wilden realiseren, op de markt te brengen, hetgeen tot prijsdaling, dat is waardevermeerdering van het geld leidt. Ook anderen, die bankbiljetten hebben ingeleverd, zullen, om met Prof. B. te spreken, minder koopkracht hebben dan voorheen. Willen zij opnieuw kunnen kopen, dan zullen zij zich opnieuw geldmiddelen moeten verschaffen, waarvoor zij veelal met goederen ter markt zullen komen, hetgeen ook prijsverlagend werkt. Er is dus ongetwijfeld een rechtstreeksch verband tusschen toe- of afneming der hoeveelheid ruilmiddelen en het prijspeil. En is er eenmaal een geringe nijging tot prijsdaling, dan versterkt zich die nijging veelal vanzelf, omdat de aspirant-koopers nu met hunne inkoop wachten, hopen de later goedkoopere terecht te kunnen. Evenzoo zal een begin van prijsstijging zich zelf versterken doordat uit vrees voor verdere prijsstijging eerder dan anders tot aankoop van goederen zal worden overgegaan.

Is het schr.'s bedoeling te betoogen, dat de koopkracht thans in het belang van een zoo ruim mogelijke productie onder de verschillende groepen der bevolking *niet juist is verdeeld*, zoodat deflatie niet zoo zeer via den ondernemer als wel via den arbeider moet worden doorgezet, dan ben ik het daar in zoverre mee eens, dat loonsverlaging het deflatieproces veel gemakkelijker zou maken. Het tegenwoordige loonpeil kan, reëel althans, toch niet gehandhaafd blijven.

Schr. vreest, dat deflatiepogingen enkel zullen leiden tot meerder gebruik van Ersatz-betaalmiddelen. Indien ruw wordt ingegrepen, kan het gebruik daarvan zeker in de hand worden gewerkt. Maar daarom heb ik ook steeds gepleit voor een wel krachtig, maar niet ruw ingrijpen. Om te groote schokken te voorkomen, wilde ik, dat De Nederl. Bank in den aanvang de hand aan de kraan der goudafvloeiing zou houden.¹⁾

Terugkeer tot den gouden standaard wordt juist door mij gewenscht om op het gebied van het geldwezen een einde te maken aan ruw ingrijpen van hoogerhand. Ik gebruik hier het woord ruw, niet alleen omdat Prof. B. het bezigt, maar vooral omdat ik meen, dat *alle* ingrijpen van hoogerhand in het economische leven meer of min ruw is, omdat niemand, ook de overheid of de directie eener circulatiebank niet, het economische leven voldoende kan overzien.

Het stelsel van den gouden standaard heeft het voordeel van automatischen terugkeer tot den evenwichtstoestand, zoodra deze eenigszins is verstoord. Het economische leven heeft *behoefte* aan evenwichts-

¹⁾ Zie b.v. mijn artikel in „De Gids” van Jan. 1921, blz. 153.

toestanden, omdat daarbij alleen een rustige ontwikkeling mogelijk is. De laatste jaren is het economisch evenwicht op allerlei gebied telkens verstoord, dikwijls zelfs moedwillig, zij het soms met de beste bedoelingen. Maar omdat zonder evenwicht op verschillend gebied, zooals gezegd, een economische ontwikkeling niet wel mogelijk is, moest ten slotte overal weder worden ingegrepen om het te herstellen, waardoor natuurlijk ook rechtmatige belangen werden geschaad. Op het gebied van het geldwezen kan men dit telkens ingrijpen op gelukkige wijze uitschakelen; bij handhaving van den gouden standaard worden alle afwijkingen van het evenwicht automatisch uitgewischt.

Wat ten slotte onze staatsfinanciën betreft, niemand is meer doordrongen dan ik van de noodzaak om daarin ten spoedigste weder orde te brengen. Alleen wordt door mij betoogd, dat die noodzaak ons niet mag weerhouden reeds thans ons geldwezen op gezonde basis terug te brengen. Juist omdat het maar al te bekend is, dat wanneer de overheidsfinanciën door ziekte zijn aangetast, deze zoo licht overslaat op het geldwezen, is het noodzakelijk dit gezond en krachtig te maken, opdat het de gevaren, waaraan het is blootgesteld, beter zal kunnen trotseeren.

Om thans nog even terug te komen op Ersatz-betaalmiddelen. Aan het giroverkeer met zijn giraalgeld zal m.i. nog eerder moeten worden gedacht dan aan postzegels als door Prof. B. genoemd. Het is niet mijne bedoeling de voordeelen van het giroverkeer te miskennen, maar wel acht ik het bedenkelijk, dat hier te lande daarvoor zoo krachtig propaganda is gemaakt in een tijd, dat naar deflatie moest worden gestreefd. De deflatie heeft ten onzent niet tot sterke uitbreiding van het giroverkeer geleid, maar de sterke uitbreiding van het giroverkeer heeft een terugkeer naar een normaal prijspeil zeer belemmerd. Tenzij een economische opbloei uitbreiding der betaalmiddelen eischt, moet bij uitbreiding van het giroverkeer ander betaalmiddel worden ingenomen. Het is inconsequent eenerzijds ter verkrijging van deflatie naar inkrimping van den omloop van bankbiljetten te streven en anderzijds uitbreiding te geven aan het giroverkeer. Door het laatste maakt men een normalisatie van het prijsniveau onnoodig moeilijk. W. C. MEES R.A.Z.N.

Wageningen, 24 Dec. 1923.

* * *

Naschrift. De kern van het verschil tusschen prof. Mees en mij blijft, dat voor hem de quantiteit ruilmiddel hoofdzak is, terwijl m.i. het feitelijke ruilmiddel niet anders is dan het technische hulpmiddel, waarvan het betalingsverkeer zich bedient, terwijl de omvang van dit verkeer en dus ook van de ruilmiddelhoeveelheid ten slotte beheerscht wordt daar het totaal van de inkomens der burgers, opgenomen credieten en enkele andere bronnen, van welk totaal op ieder gegeven oogenblik een zeker deel zich op den 'aanwezigen goederen voorraad richt.

Het is hier minder de plaats op deze principieele verschillen en het hieruit voortvloeiend verschil in standpunt ten opzichte van het eigenlijk object van de politiek der centrale bank en de aan die politiek gestelde natuurlijke grenzen, dieper in te gaan.

Het verschil in uitgangspunt komt echter duidelijk tot uiting in verband met het laatste punt door Mr. Mees naar voren gebracht. Invoering en propageering van een girostelsel of van eenige andere nieuwe betalingsmethode zou m.i. alleen dan eenigen invloed kunnen hebben op het prijspeil, wanneer hierdoor of het inkomen der burgers, of hun oogenblikkelijke koopzin, of de omvang der vraag naar nieuwe credieten toenam. Is dit niet het geval — en het is nauwelijks denkbaar dat dit wel zoo zou zijn — dan kan invoering van een dergelijke nieuwe betalingsmethode nimmer eenigen invloed hebben op het prijspeil, doch zal het eenige gevolg zijn, dat de nieuwe betalingsmethode voor een deel in de plaats treedt van de oude, gelijk omgekeerd bij de huidige stopzetting

van den dienst, de bankbiljettencirculatie weder naar verhouding van de verkeersbehoefte toeneemt.

Ook aan verschillende andere opmerkingen van den schrijver zou het verschil in uitgangspunt zich laten illustreeren. Prof. Mees zal het mij echter ten goede houden, wanneer ik het bij dit eene punt laat. B.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand November 1923, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van November 1922.

Wat de oorlogswinstbelasting betreft, valt te constateeren, dat in de afgelopen maand meer aan ontheffingen is verleend dan aan aanslagen is ingevorderd. De totaalopbrengst van de oorlogswinst- en verdedigingsbelastingen bedraagt thans f 1.160.964.942. Met inbegrip van de opcenten ten behoeve van het leeningfonds — behalve die op den suikeraccijns, welke geen verzwaring van belastingdruk medebrachten — is in totaal eene som van f 1.506.986.593 ontvangen uit belastingheffing, die haren grond vindt in de buitengewone omstandigheden.

De inkomsten ten bate van het „Leeningsfonds 1914” bedroegen in de afgelopen maand f 11.586.470, waardoor de raming met f 3.846.470 is overschreden.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 40.168.384 op tegen f 50.916.646 in November 1922 en vertoonen mitsdien een achteruitgang van f 10.748.262. De totale opbrengst in de afgelopen maand overtrof evenwel de raming met een bedrag van f 6.380.467.

De opbrengst over de eerste elf maanden van dit jaar bleef bij de opbrengst in de overeenkomstige maanden van 1922 een bedrag van f 36.493.192 ten achter, terwijl de raming met een bedrag van f 32.260.224 werd overschreden.

In vergelijking met November 1922 vertoonden in November 1923 de grondbelasting, de suiker-, de bier- en de tabaksaccijns, de zegel- en de registratierechten en de statistiekrechten een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de overige directe belastingen, de wijn-, de gedistilleerd-, de zout- en de geslachtaccijns, de successierechten, de invoerrechten en de loodsgelden.

De belangrijkste vermindering vertoont de bate uit de inkomstenbelasting. Tegenover een opbrengst van f 14.337.271 in November 1922 staat thans een opbrengst van f 8.001.105 (raming f 5.833.333). Bij vergelijking van de ontvangsten uit de inkomstenbelasting over de eerste elf maanden van 1922 en 1923, worde er op gewezen, dat de bedragen zich als volgt over de verschillende dienstjaren splitsen:

	Jan. t.m. Nov. 1922	Jan. t.m. Nov. 1923
1920/1921	f 7.576.475	f 2.725.814
1921/1922	„ 103.556.743	„ 16.527.707
1922/1923	„ 13.964.589	„ 65.809.770

Over de eerste elf maanden van dit jaar blijft de inkomstenbelasting een bedrag van f 29.786.039 bij de opbrengst in de overeenkomstige maanden van het vorig jaar ten achter, terwijl in dat tijdvak de raming met een bedrag van f 31.393.636 werd overschreden.

De grondbelasting heeft in de afgelopen maand weder ruim gevloeid. Tegenover een opbrengst ad f 1.684.108 in November 1922 staat thans een opbrengst ad f 1.959.485. Over de eerste elf maanden van het loopende jaar werd de raming bijna bereikt: het nadeelig verschil met de raming bedroeg slechts f 7873. De personeele belasting, die verschillende maanden een hogere opbrengst liet zien — de eerste elf maanden hebben dan ook meer dan f 3 miljoen meer opgeleverd dan het overeenkomstige tijdvak van 1922 — vertoont in de afgelopen maand eene vermindering ad f 147.700. De dividend- en tantiëmebelasting liep terug van f 1.252.236 op f 1.086.797. Tegenover dezen teruggang en dien van de vorige maand (f 3.633.063) staat evenwel het feit, dat de opbrengst

van dit middel in de maand September van dit jaar aanzienlijk hooger was dan in de overeenkomstige maand van het vorige jaar. De opbrengst over de eerste elf maanden van 1923 ad f 16.911.161 is dan ook slechts betrekkelijk weinig lager dan de opbrengst over de eerste elf maanden van 1922 ad f 17.409.667. De vermogensbelasting bracht f 12.012 minder op dan in November 1922. Over de eerste elf maanden blijven de ontvangsten uit deze belasting ruim 4½ miljoen gulden bij de opbrengst in de overeenkomstige maanden van het vorig jaar ten achter. Het voordeelig verschil met de raming bedraagt in het tijdvak Januari t.m. November 1923 f 598.942.

Was de vorige maand eene lagere opbrengst van den suikeraccijns te constateeren, thans valt eene hogere opbrengst ad f 290.749 te boeken. Dit accres is van toevalligen aard.

Nu de banken met het geven van krediet moeilijkheden maken, verminderen de wijnhandelaars hunne voorraden; vandaar de teruggang van den wijnaccijns van f 77.711 op f 58.265. De ernstige fraude, gepaard aan minder verbruik, als gevolg van de malaise, is oorzaak, dat de gedistilleerd accijns in de afgelopen maand f 383.137 minder opleverde. Evenals de vorige maand is de verhooging van de opbrengst van den bieraccijns wellicht voor een deel het gevolg van den aanmaak van groote voorraden in verband met de aangekondigde verhooging van den accijns. De verhooging van dezen accijns bedroeg in de afgelopen maand f 11.856.

De tabaksaccijns leverde in de afgelopen maand f 323.882 meer op dan in November 1922, doch bleef als gevolg van de malaise met een bedrag van f 470.439 bij de raming ten achter.

Eene bijzondere reden voor de toename van de zegel- en de registratierechten met respectievelijk f 144.684 en f 130.885 is niet op te geven.

De achteruitgang van de successierechten met f 4.554.179 moet geacht worden van toevalligen aard te zijn. Het wisselvallig karakter van de opbrengst van dit middel komt hier weer tot uiting.

Als gevolg van de malaise op handelsgebied liepen de invoerrechten terug met f 308.439. De statistiek-rechten vertoonden eene verhooging van f 14.878, terwijl de loodsgelden met ruim f 1000 verminderden.

Ten slotte worde nog vermeld de teruggang van de opbrengst van de belasting op gouden en zilveren werken. Tegenover een opbrengst van f 113.767 in November 1922 staat in de afgelopen maand eene opbrengst van f 100.883. Deze achteruitgang is wellicht als een gevolg van de malaise aan te merken.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET IMMIGRATIEVRAAGSTUK IN DE VEREENIGDE STATEN.

Dr. Neil van Aken, Publicity Director van de Nederlandsche Kamer van Koophandel te New York, schrijft ons:

Van de talrijke, belangrijke kwesties, welke in de huidige zitting van het Congres aan de orde komen, zal het immigratievraagstuk er wel een zijn, dat tot heftige debatten aanleiding geeft. Thans is nog de immigratie-noodwet van 19 Mei 1921 van kracht. De bedoeling was aanvankelijk, dat zij 30 Juni 1922 zou worden ingetrokken, doch zij is verlengd tot 30 Juni 1924.

De huidige wet zal daarom een periode van drie jaren gehad hebben, om haar deugden en gebreken te vertoonen. In het algemeen is men er tevreden over, doch volgens vele Amerikaansche belanghebbende groepen gaat ze niet ver genoeg. Nu gedurende de huidige zitting een definitieve wet haar zal moeten vervangen wordt er naar gestreefd, zooveel mogelijk aan de tijdsomstandigheden en de eischen van de publieke opinie tegemoet te komen.

Ik neem aan, dat de huidige noodwet in Holland voldoende bekend is, om niet een nauwkeurige schets

van hare diverse bepalingen te moeten geven. Volstaan zij met hier te vermelden, dat deze wet toestaat, dat slechts 3 pCt. van de in den vreemde geboren, in 1910 in de Vereenigde Staten aanwezige personen, gedurende het fiscale jaar (van 1 Juli tot 30 Juni) wordt toegelaten. Van het totaal aantal toe te laten personen mag niet meer dan 20 pCt. per maand binnenkomen. Het resultaat is, dat de meeste landen hun quotum binnen de eerste vijf maanden van het immigratiejaar zenden, dus van Juli tot en met November. Op het oogenblik, dat ik dit schrijf, is het quotum voor vele landen waaronder Nederland, België, Zwitserland, Groot-Brittannië, Rusland, Portugal, Griekenland, Egypte, Turkije en Italië reeds vol en voor 1 Juli 1924 zullen dus uit deze landen geen immigranten meer worden toegelaten, behalve dan zij, waarvoor een uitzondering wordt gemaakt, zooals toeristen, studenten, wetenschappelijke onderzoekers, predikanten, enz.

Ten einde het immigratievraagstuk in de Vereenigde Staten goed te begrijpen moeten wij eenige jaren teruggaan. Voor 1917 bestonden er ten aanzien van het aantal vreemdelingen, dat de Vereenigde Staten mocht binnenkomen, geen beperkingen. Het resultaat was tot 1915 een steeds stijgende vloed uit die Europeesche landen, welker levensstandaard en -wijze, welker denkbeelden van staatsbestuur en algemeene ontwikkeling de scherpste tegenstelling met de zoogenaamde Angelsaksische levensopvatting vertoonden. Tallooze onderdanen dezer landen, zooals Russen, Polen, Zuid-Italianen, Grieken, Turken, Bulgaren enz. kwamen naar de Vereenigde Staten, niet om deel van het Amerikaansche volk te worden, doch slechts om binnen enkele jaren genoeg geld te verdienen, om naar hun land te kunnen terugkeeren en daar een klein stukje grond of een winkeltje te koopen en op deze wijze boven de klasse der loontrekkenden uit te werken. Daar hun lichamelijke en sociale eischen aanzienlijk minder waren dan die van de Angelsaksische arbeiders, waren zij geneigd voor minder loon te werken, waardoor zij de betere elementen verdrongen en op de Amerikaansche arbeidsmarkt onderboden. In hun goedkope en vuile woningen waren zij een voortdurende bedreiging voor de openbare gezondheid, terwijl zij in nationale groepen geheel buiten contact met de Amerikaansche maatschappij leefden. Daar zij uitsluitend hun eigen taal spraken maakten zij zich het Amerikaansche standpunt slechts langzaam eigen en duurde het nog langer voor zij Amerikaansche levensgewoonten aannamen. Buitenlandsche agitators vonden in deze nationale koloniën een vruchtbaar veld voor anarchistische en communistische propaganda. Geen wonder, dat van verschillende kanten steeds grooter druk op de Amerikaansche regeering werd uitgeoefend, bij de wet deze gemengde binnenstrooming van ongewenschte vreemdelingen tegen te gaan. Natuurlijk was het onmogelijk, daar het in strijd is met de internationale politiek der Vereenigde Staten, onderdanen van een bepaald land toe te laten en die van een ander land uit te sluiten, behalve in 't geval van eenige Oostenrijksche rijken. Ten slotte werd een middel gevonden, dat naar het oordeel van velen de moeilijkheid zou oplossen. De immigratieverslagen toonden aan, dat het grootste percentage analfabeten, dat de Vereenigde Staten binnenkwam, behoorde tot die landen, van welks onderdanen men in Amerika het meest afkeerig was. Voorgesteld werd het Congres een wet te doen aannemen, krachtens welke van alle immigranten ouder dan 16 jaar zou worden geëischt, dat zij in staat zouden zijn ten minste hun eigen taal te lezen. In 1897 reeds nam het congres zoodanige wet aan, doch president Cleveland sprak er, daar hij haar onredelijk vond, zijn veto over uit. Opnieuw ingediend werd het ontwerp met twee stemmen meerderheid door het House of Representatives verworpen. Een dergelijke wet werd later aangenomen, doch daarover sprak eerst Minister Taft en later President Wilson zijn veto uit, tótdat ten slotte, na een tweede veto van

President Wilson, het Congres dit ongedaan maakte door de wet ten tweeden male aan te nemen.

Indien de analfabeten-bepaling der wet in de practijk gewerkt had, zooals men bij het ontwerpen veronderstelde, dan zou het resultaat juist dat geweest zijn, hetwelk door de samenstellers werd gewenscht. Dit wordt duidelijk, indien wij de cijfers der in 1914 binnengekomen vreemdelingen nagaan. Wanneer wij ons beperken tot de Europeesche volken vinden wij het volgende analfabeten-percentages van personen ouder dan 14 jaren, volgens de door hen gesproken taal gerangschikt:

Taal	Totaal aantal toegelaten immigranten	Percentage analfabeten
Bulgaarsch.....	15.084	21,8
Croatisch.....	37.284	21,1
Dalmatisch.....	5.149	45,9
Hollandsch en Vlaamsch.....	12.566	1,6
Engelsch.....	57.746	0,5
Fransch.....	18.166	6,1
Duitsch.....	79.871	3,6
Grieksch.....	45.881	19,4
Hebreeuwsch.....	138.051	15,4
Iersch.....	33.898	1,0
Italiaansch (Noordelijk).....	44.802	5,5
Italiaansch (Zuidelijk).....	251.612	41,2
Poolsch.....	122.657	26,1
Portugeesch.....	9.647	49,5
Roemeensch.....	24.070	31,4
Russisch.....	44.957	33,0
Scandinavisch.....	36.053	0,4
Schotsch.....	18.997	0,4
Slowaaksch.....	25.819	9,4
Spaansch.....	11.064	16,6
Turksch.....	2.693	62,6
Wales.....	2.558	0,7

Volgens rassengroepen gerangschikt verkrijgt men het volgende overzicht:

Rassengroep	Totaal aantal	Percentage analfabeten
Zuid- en Oost-Europeanen.....	921.160	26,8
Noord- en West-Europeanen.....	253.855	2,0
Overigen.....	43.065	19,9

De resultaten der analfabetenclausule toonden aan, dat de verschillende Presidenten, die hun veto er over uitspraken, gelijk hadden met hun bewering, dat zoodanige onredelijke maatregel het vraagstuk der ongewenschte immigranten niet zou oplossen. Een groote moeilijkheid te dezen opzichte lag in het feit, dat de leesproef kwalitatief was en aan het aantal immigranten geen grens stelde. Zij hield ongetwijfeld de volledige analfabeten buiten, doch de proef was zoo eenvoudig, dat bijna ieder met zeer geringe voorbereiding zich met goeden uitslag er aan kon onderwerpen. Bovendien bestond de mogelijkheid, dat indien zij, die niet konden lezen, niet werden toegelaten, zij, die dit wel konden, in hun plaats zouden komen, vooral indien de bevolkingsdruk in het emigratieland sterk was en hetgeen Amerika te bieden had voldoende aantrekkelijk. Spoedig bleek ook, dat de politieke gevaarlijke elementen onder de immigranten en de voornaamste misdadigers te vinden waren, niet onder de eenvoudige analfabeten, doch eerder onder hen, die konden lezen en schrijven.

Onmiddellijk nadat de oorlog geëindigd was bleek, dat Europa gereed stond zijn arme emigranten bij miljoenen naar het „land van belofte" te zenden. Reeds gedurende den oorlog was terecht of ten onrechte bericht, dat verschillende Europeesche Stoomvaartmaatschappijen sinds 1914 groote getallen toekomstige emigranten hadden ingeschreven en hun passagegelden in kleine maandelijksche termijnen hadden geïnd, ten einde voor den grooten wedloop gereed te zijn, wanneer de gelegenheid zich daartoe zou voordoen. Intusschen moesten de Amerikaansche oorlogindustrieën hun arbeiders ontslaan en een groote werkloosheid dreigde tevens door den terugkeer van 2 miljoen soldaten uit Frankrijk. Onder deze omstandigheden verontrustte de bedreiging met een miljoen of meer vreemdelingen, die het aantal werklozen zouden vergrooten, de Amerikaansche arbeidersbevolking

en de vakverenigingen wezen luide op het gevaar. Het resultaat van hun druk op de Regeering was de 3 pCt.-noodwet, waarvan boven sprake was.

Gelijk boven opgemerkt heeft de huidige wet tot tevredenheid van alle Amerikanen, voornamelijk tot die van de arbeidersbevolking, gewerkt. De groote industrieele belangen, zooals de U. S. Steel Corporation, de metaalmijnen enz. zijn er niet geheel over te spreken. Hun eisch van goedkooperen arbeid is echter geheel teloor gegaan in de tegengestelde eischen der vakverenigingen, die een nog meer beperkende immigratiewet wenschen. Speciaal door Italië, Polen, enz. is luide en met nadruk propaganda gevoerd tegen de lage percentages, aan deze landen toegekend. Hun klachten vinden rechtvaardiging in de volgende tabel, die de immigratiecijfers voor diverse Europeesche landen in 1914 en hun quotum onder de 3 pCt.-wet bevat. Een vergelijking voor landen, welke na den oorlog zijn uiteengevallen, zoowel als voor sindsdien ontstane nieuwe staten is niet mogelijk, behalve daar, waar de scheiding voor den oorlog geschiedde naar de taal.

Land	Aantal toegelaten immigranten in 1914	Aantal toelaatbaren volgens de huidige wet
Oostenrijk.....	134.831	7.444
België.....	5.763	1.557
Bulgarije.....	9.189	301
Denemarken.....	6.262	5.644
Finland.....	12.805	3.899
Frankrijk.....	9.269	5.692
Duitschland.....	35.734	68.039
Griekenland.....	35.832	3.286
Hongarije.....	143.321	5.635
Italië.....	283.738	42.021
Nederland.....	6.321	3.607
Noorwegen.....	8.329	12.116
Polen.....	122.657	20.019
Portugal.....	10.898	2.269
Roemenië.....	4.032	7.414
Rusland.....	255.660	34.247
Spanje.....	7.591	663
Zweden.....	14.800	19.956
Zwitserland.....	4.211	3.745
Vereenigd Koninkrijk.....	73.417	77.206

De huidige 3 pCt.-wet begunstigt, gelijk uit bovenstaande tabel blijkt, de Noord- en West-Europeesche landen boven de Zuidelijke en Oostelijke. De reden is te vinden in het feit, dat de volkstelling van 1910 als grondslag der quota werd genomen. De Amerikaansche statistiek maakt onderscheid tusschen „oude" en „nieuwe" immigratie. De „oude" immigratie loopt tot 1910 en bestaat grootendeels uit Noord- en West-Europeanen, terwijl de „nieuwe" voor een veel grooter deel uit Zuid- en Oost-Europeesche nationaliteiten bestaat.

Toen zij tot dit gunstig resultaat gekomen waren, uitsluitend door een bepaald jaar als basis voor de 3 pCt.-wet te nemen, zagen de wettenmakers in het Congres al spoedig in, dat indien verdere beperking wenschelijk zou blijken, het eenige wat hun te doen stond nog verder teruggaan in de „oude" emigratie-jaren was.

Dit brengt mij op het plan, dat, naar in de Amerikaansche pers wordt aangekondigd, aan het Congres in zijn huidige zitting zal worden voorgelegd, ten einde te komen tot een permanente immigratiepolitiek.

Algemeen wordt toegegeven, dat het arbeidersselement in de Vereenigde Staten, dat ongeveer 5 miljoen stemmen uitbrengt, een zeer belangrijke factor is bij de presidentsverkiezing, welke in November 1924 zal worden gehouden. Ofschoon er in de Vereenigde Staten geen arbeiderspartij bestaat, die als politieke eenheid optreedt, is de invloed der arbeidersleiders, vooral van Samuel Gompers, op de vakverenigingen zoo groot, dat de meeste die partij zullen steunen, welke door de door haar bemoeiingen tot stand gekomen wetten op de meest gunstige resultaten voor de

arbeidersklasse kan wijzen. De huidige Republikeinse regeering ziet de mogelijkheid, haar aanzien onder de arbeiders te verhoogen, niet over het hoofd. Intusschen zullen tezelfder tijd de democratische leden van het Congres zeker den Republikeinen in de jacht op de arbeidersstemmen trachten den loef af te steken door een nog meer beperkende immigratiepolitiek voor te staan, dan die belichaamd in het door de Republikeinen in te dienen wetsontwerp. Het is daarom een uitgemaakte zaak, dat voor Juli 1924 de huidige 3 pCt.-noodwet vervangen zal worden door een permanente wet, die het totaal der toe te laten immigranten nog verder zal beperken.

Ten einde dit doel te bereiken zal het Congres, naar wordt aangekondigd, teruggaan tot 1890 en dat jaar als basis voor de quota der verschillende landen nemen. Bovendien is aangekondigd, dat pogingen in het werk zullen worden gesteld het percentage terug te brengen van 3 op 2 pCt. van het totaal aantal buiten de Vereenigde Staten geborenen, die daar in 1890 woonden. Het resultaat zou dan zijn als in de onderstaande tabel is aangegeven. Geen cijfers kunnen gegeven worden voor landen, die in 1890 niet bestonden als nationale eenheid, zooals Polen, Tsjecho-Slowakije, Joego-Slavië enz.

Landen	Totaal aantal in de Vereenigde Staten wonen in 1890	2 pCt.	Toelaatbaren krachtens de huidige wet
Oostenrijk	241.377	4,827	7.444
België	22.639	453	1.557
Denemarken	132.543	2,651	5.644
Engeland	909.092	18,181	26.331
Frankrijk	113.174	2,263	5.692
Duitschland	2.784.894	55,697	68.039
Griekenland	1.887	38	3.286
Hongarije	62.435	1,249	5.635
Ierland	1.871.509	37,430	40.567
Italië	182.580	3,651	42.021
Nederland	81.828	1,637	3.607
Noorwegen	322.665	6,453	12.116
Portugal	15.996	320	2.269
Rusland	182.644	3,652	34.247
Schotland	242.231	4,845	7.832
Spanje	6.185	34	663
Zweden	478.041	9,561	19.956
Zwitserland	104.069	2,081	3.745
Turkije	1.839	37	215
Wales	100.079	2,001	2.475

Het totaal aantal immigranten uit alle landen, dat onder de huidige 3 pCt.-noodwet wordt toegelaten is 355.825. Volgens het in te dienen wetsontwerp zou op bovengenoemden grondslag dat aantal worden verlaagd tot 184.991. Het blijkt, dat de voorgestelde verlaging van het aantal toelaatbare immigranten het zwaarst de Zuid- en Oost-Europeesche rassen treft, die eerst in het begin van de twintigste eeuw aanvingen in grooten getale naar de Vereenigde Staten te emigreren.

Men moet echter niet denken, dat bovenstaande cijfers het totaal aantal aangeven, dat onder de voor te stellen wet in de Vereenigde Staten zal worden toegelaten. Een der bepalingen daarvan voorziet in de toelating der bloedverwanten binnen zekeren graad van hen, die gedurende bepaalden tijd in de Vereenigde Staten wonen. Hieronder zullen naar alle waarschijnlijkheid vallen ouders, broeders en zusters, kinderen, grootouders en mogelijkwerwijs ook neven en nichten. Hoe deze bepaling precies zal luiden is niet definitief bekend. Het is zeer goed mogelijk, dat overeenkomstig het oordeel der Holland-Amerika Lijn onder deze voorwaarde het totaal aantal toelaatbare Nederlanders niet zeer veel van het huidige zal verschillen. Zij baseert haar oordeel op het aantal bloedverwanten, dat gedurende de laatste jaren de Vereenigde Staten is binnengekomen.

Veel is in den laatsten tijd opgemerkt omtrent de verschrikkingen van Ellis Island, het immigratiestation bij New York. Uitvoerig zijn deze beschreven door

de New Yorksche correspondenten der Nederlandsche couranten en hieraan behoeft niets te worden toegevoegd. De Amerikaansche autoriteiten betoogen, dat de ongelukkige opeenhooping van immigranten op Ellis Island en de gedwongen deportatie van niet toelaatbaren grootendeels de schuld is van buitenlandsche belanghebbenden, speciaal van de scheepvaartmaatschappijen. Dat voor deze opvatting goede gronden bestaan schijnt bevestigd te worden door de rapporten van sommige scheepvaartmaatschappijen, waaronder de Holland-Amerika Lijn een lichtend voorbeeld is, welke door het besteden van zorg en nauwkeurige aandacht hun passagiers veel ongerief en hardvochtige, doch onvermijdelijke behandeling hebben bespaard.

De Amerikaansche Secretaris van Arbeid, Mr. J. J. Davis, onder wiens departement het immigratievraagstuk ressorteert, heeft aanbevolen een selectiebepaling in het wetsontwerp op te nemen, waardoor de definitieve selectie der immigranten in het land van oorsprong zou geschieden. Waren zij daar eenmaal uitgekozen en goedgekeurd, dan zouden de Vereenigde Staten gedurende het immigratiejaar ten allen tijde voor hen openstaan en behoeften zij dus geen vrees te koesteren op Ellis Island te worden vastgehouden of te worden teruggezonden naar hun land van oorsprong, tenzij nieuwe gebeurtenissen gedurende de bootreis hun toestand zouden wijzigen. Dit voorstel is echter nog zoo vaag en er kunnen zooveel complicaties uit voortkomen, dat wij den juisten tekst van het wetsontwerp dienen af te wachten, voordat over dit punt een vruchtbare discussie mogelijk is.

Eén ding is bij alle onzekerheid en gissingen, die de immigratiepolitiek omringen, echter zeker, nl. dit, dat men in het algemeen beu is van de pogingen van bepaalde buitenlandsche regeeringen, Amerika als „dumping ground” voor het uitschot van de waardeloozen en misdadigers onder hun bevolkingen te gebruiken. De ervaring, welke Amerika met deze soort immigranten heeft opgedaan, heeft het tot in het onredelijke verbitterd tegen sommige Europeesche landen, die in dit opzicht het meest hebben gezondigd. De reden waarom sommige Noord-Europeesche landen, in het bijzonder Nederland, door het Amerikaansche publiek zoo hoog worden aangeslagen, is dat hun onderdanen goede Amerikaansche burgers zijn geworden, nadat zij voet aan wal zetten. Deze landen dienen voortdurend op hun qui-vive te zijn bij hun keuze en de aanmoediging van toekomstige immigranten, indien zij de goede gezindheid van het Amerikaansche volk niet willen verliezen, iets dat niet alleen blijkt uit vriendschapsbetuigingen, doch uit toenemende handelsbetrekkingen en een steeds sterker wordende band van goede kameraadschap tusschen hen en de machtige Republiek van het Westen.

Ten slotte wensch ik er op te wijzen, dat de Nederlandsche emigratiebelangen in de Vereenigde Staten door de Nederlandsche Kamer van Koophandel te New York en door haar zusterorganisatie, de Nederlandsch-Amerikaansche K. v. K. te Amsterdam, zorgvuldig in het oog worden gehouden. Deze beide organisaties staan in voortdurend contact met den Amerikaanschen Secretaris van Arbeid en boden hem hun diensten aan, ingeval de selectie-clausule in de wet zou worden opgenomen.

Het Amsterdamsche kantoor is bereid met de Amerikaansche consulaire ambtenaren in Nederland samen te werken bij de selectie van emigranten en het New Yorksche kantoor heeft een uitvoerig plan ontworpen voor de hulpverlening bij aankomst van Nederlandsche immigranten in New York. Ten einde aan de eischen van de Amerikaansche immigratie-autoriteiten te voldoen, welke een open oog hebben voor de schade aan den immigrant, zoowel als aan het land berokkend door de opeenhooping van vreemdelingen in plaatsen, waar reeds een overschot aan arbeiders bestaat, of waar de voorwaarden ongunstig zijn, is de Kamer te New York in voortdurend contact met de

landbouw- en industriële centra, welke voor Nederlandsche boeren en arbeiders geschikt zijn. Enkele landbouwdistricten zijn reeds onderzocht en betrekkingen worden aangeknoopt met de voornaamste industriële centra der Vereenigde Staten, ten einde ervan op de hoogte komen, waar de arbeidsvoorwaarden voor de Nederlandsche immigranten het gunstigst zijn.

NEIL VAN AKEN.

AANTEEKENING.

Waarschuwendende cijfers uit de staatsfinanciën. — Op de „Waarschuwendende cijfers uit de gemeente-financiën”, in het voorjaar van 1923 gepubliceerd, heeft de Centrale Commissie voor Bezuiniging, ingesteld door de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel, thans een vergelijkend overzicht onder den aan hoofde dezes genoemden titel laten volgen.

Vergeleken worden de oorspronkelijke begrotingen voor 1914 en 1924, waarbij in aanmerking zijn genomen de veranderingen, daarin bij nota's van wijziging aangebracht. Supplettoire begrotingen zijn derhalve buiten beschouwing gelaten.

Op de verhoudingscijfers is dit niet van invloed, in zooverre de supplettoire begrotingen voor 1914 en 1924 eenzelfde percentage van de oorspronkelijke ramingen bedragen. Hieromtrent valt echter niets te zeggen en de vraag mag dan ook worden gesteld, of, al was vergelijking van twee staatsrekeningen — naar de Commissie opmerkt — uit actualiteitsoverwegingen niet mogelijk, de definitieve cijfers over 1913 geen beteren grondslag voor vergelijking zouden hebben geboden dan de raming voor 1914. De stijging der cijfers zou dan wat geringer geweest zijn dan thans, doch een der grondslagen van de vergelijking belangrijk solider.

Hoe dit ook zij, de Commissie verdient lof, dat zij het thans gereed gekomen werk ter hand heeft genomen. Gemakkelijk is het niet, uit onze staatsbegroting de juiste kosten van eenigen tak van dienst met juistheid te bepalen en de Commissie is zich er dan ook van bewust, dat zij zich met het voor een buitenstaander bereikbare heeft moeten tevreden stellen.

De brochure bevat o. m. vergelijkende overzichten

van de uitgaven, volgens de onderdeelen der hoofdstukken gesplitst, van de buitengewone uitgaven, de ontvangsten en de staatsschuld, alles van een uitvoerige toelichting voorzien, benevens beschouwingen over de kosten der volkshuisvesting en enkele vergelijkende cijfers per 100 inwoners.

Een overzicht der netto-uitgaven volgens de staatsbegroting 1914, herleid naar het indexcijfer 173, in vergelijking met de geraamde netto-uitgaven in 1924 laten wij hieronder volgen.

Onder netto-uitgaven verstaat de Commissie de uitgaven, gewone zoowel als buitengewone, na aftrek van restitutiën en bijdragen, als voor pensioen, en van de „diverse ontvangsten” en „toevallige baten” voor de afzonderlijke Departementen. Bij de cijfers van Waterstaat is bovendien in 1914 i. p. v. met de totale ontvangsten en uitgaven der P. T. T. slechts met het exploitatiesaldo rekening gehouden, om vergelijking met 1924 mogelijk te maken.

De Commissie schrijft op p. 17 harer brochure, dat de toeneming der bevolking niet direct in de kosten van elk Departement of van de daaronder ressorteerende afdelingen en diensten tot uitdrukking kan komen en deze factor daarom niet in de vergelijkende opstellingen tot uitdrukking is gebracht.

Moge zoodanig direct verband voor de onderdeelen vaak moeilijk te leggen zijn en soms niet bestaan, het geheel der staatsuitgaven over verschillende jaren mag niet vergeleken worden zonder met den bevolkingsaanwas rekening te houden.

Anderzijds is niet duidelijk, waarom de Commissie als index voor de waardedaling van het geld 173 (1914 = 100) neemt. Het indexcijfer van de kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen te Amsterdam bedroeg in Sept. l.l. 173, echter op basis 1911 = 100. Om de waardedaling van het geld tot uitdrukking te brengen is evenwel het algemeen indexcijfer der groothandelsprijzen aangewezen. Dit bedroeg voor Nederland over October l.l. rond 139 (1914 = 100). Het herleide bedrag over 1914 zou aldus met rond 72 miljoen moeten worden verminderd en de rest uit hoofde van den, door de Commissie in de jaren 1914—1924 op 16 pCt. geschatte bevolkingsaanwas, bestond er rechte evenredigheid tussen deze en de toeneming der staatsuitgaven, moeten worden vermeerderd met rond 47 miljoen, per

	1914 Na herleiding volgens het indexcijfer	1924	Geraamd in 1924	
			Meer dan het herleide bedrag van 1914	Minder dan het herleide bedrag van 1914
Huis der Koningin	f 1.565.650,—	f 1.700.000,—	f 134.350,—	
Hooge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	„ 1.403.572,35	„ 2.107.585,49	„ 704.013,14	
Departement van Buitenl. Zaken	„ 2.224.891,71	„ 3.869.299,—	„ 1.574.407,29	
„ „ Justitie	„ 17.317.263,23	„ 24.425.166,—	„ 7.107.902,77	
„ „ Binnenl. Zaken en Landbouw	„ 14.610.194,85	„ 18.223.649,02	„ 3.613.454,17	
„ „ Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	„ 58.682.771,21	„ 142.465.827,—	„ 83.783.055,79	
„ „ Marine	„ 36.036.224,46	„ 37.235.774,—	„ 1.899.549,54	
„ „ Financiën	„ 50.402.235,64	„ 101.371.047,69 ¹⁾	„ 50.962.712,05 ¹⁾	
„ „ Oorlog	„ 59.868.878,24	„ 58.179.664,—	„ 1.689.214,24	f 1.689.214,24
„ „ Waterstaat	„ 36.266.252,89	„ 60.949.597,—	„ 24.683.344,11	
„ „ Arbeid, Handel en Nijverheid	„ 17.402.555,26	„ 48.990.283,—	„ 31.587.727,74	
„ „ Koloniën	„ 4.546.932,18	„ 5.339.163,—	„ 792.230,82	
Nationale Schuld	„ 66.766.085,14	„ 100.932.134,55	„ 34.166.049,41	
Onvoorzien	„ 86.500,—	„ 50.000,—	„ 36.500,—	„ 36.500,—
	f 367.257.007,16	f 606.540.089,75	f 241.008.796,83	f 1.725.714,24
		„ 367.257.007,16	„ 1.725.714,24	
In totaal meer dan de herleide cijfers van 1914		f 239.283.082,59	f 239.283.082,59	

¹⁾ Door het Departement van Financiën zijn in 1924 meer uitgegeven dan in 1914 de volgende posten, die uitgaven betreffen, welke feitelijk tot den werkring van andere departementen behooren:

Voorschotten Woningwet	f 23.600.000,—
„ Woningbouw met premie	„ 6.500.000,—
„ Landarbeiderswet	„ 2.000.000,—
„ Diverse Bedrijven	„ 14.137.520,—
	f 46.237.520,—

saldo een daling van f 25 miljoen latende, waarmede het verschil ad ruim f 239 miljoen zou worden vergroot. Het beeld zou aldus nog wat ongunstiger worden.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, 15 October 1923.

Prof. Dr. A. O. Holwerda, Het kosten-probleem in de levensverzekering; Dr. J. G. van Dillen, Amsterdam als wereldmarkt der edele metalen in de 17de en 18de eeuw; Prof. Mr. Dr. H. W. C. Bordewijk, Nog eens: een antinomie in de waardeleer.

Idem. — 's-Gravenhage, 15 November 1923.

Dr. Josephine van Anrooy, De studie der economie en — „de practijk”; B. G. Meyer, Belastingheffing in de veenkolonien.

Journal des Economistes. — Parijs, 15 October 1923.

Yves-Guyot, Atavisme économique; G. Delamotte, La suppression du monopole des assurances sur la vie en Italie; A. Barriol et A. Bernard, Emission de Bons du Trésor (deuxième émission 1923); G. de Nouvion, Allocations familiales et caisses de compensation; J. Lefort, Revue de l'Académie des sciences morales et politiques (du 16 mai au 30 septembre 1923); J. B. Legros, Chronique de l'inflation; X., Nécrologie; M. Vilfredo Pareto, Mlle Pauline Guillaumin, M. Charles de Lesseps; B. L. L. E., La Ligue du libre-échange (octobre 1923).

Idem. — Parijs, 15 November 1923.

X., Les quatre-vingt ans de M. Yves-Guyot; W. M. J. Williams, Les finances publiques en Grande-Bretagne; Fernand-Jacq, La participation aux bénéfices; J. B. Legros, Chronique de l'inflation; L. Moissenet, Le problème des routes; G. de Nouvion, La situation économique et financière du Japon, en 1922; J. Lefort, La prohibition et la constitution aux Etats-Unis; B. L. L. E., La Ligue du libre-échange (novembre 1923).

The Quarterley Journal of Economics. — Cambridge, Mass., November 1923.

A. Berglund, The United States Steel Corporation and price stabilization; R. F. McWilliams, The future of railway control; F. D. Graham, The theory of international values re-examined; C. Diehl, The life and work of Max Weber; Th. Cooke, The collapse of bank-deposit guaranty in Oklahoma and its position in other States.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, September 1923.

F. Rachfahl, Behördenrecht und Behördenorganisation zum Beginne der Neuzeit.

Idem. — Jena, October 1923.

H. Bechtel, Grundfragen und Wege der qualitativen und quantitativen Wohnungspolitik.

Revue d'Economie Politique. — Parijs, Sept.-Oct. 1923.

R. Hoffherr, La portée internationale des décisions économiques récentes de la Cour Suprême des Etats-Unis; S. Zagorsky, Les tentatives de réforme monétaire dans la Russie des Soviets; E. Antonelli, Les fondements du socialisme.

The Journal of Political Economy. — Chicago, October 1923.

F. A. Fetter, Value and the larger economics. I; J. M. Clark, Overhead costs in modern industry; R. H. Tawney, Sixteenth-century religious thought, II; W. M. W. Splawn, Valuation and rate regulation; E. Frankel, The German works councils; Social sciences and the school curriculum; L. R. Gottlieb, A tax paradox.

MAANDCIJFERS. OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN. (In Guldens).

	November 1923	Sedert 1 Januari 1923	Overeenkomstige periode 1922
Directe belastingen.			
Grondbelasting	1.959.485	16.746.043	16.417.316
Personeele belasting ..	2.759.716	19.850.277	16.629.424
Inkomstenbelasting ..	8.001.177	95.560.303	125.346.341
Dividend- en tantième-belasting	1.086.797	16.911.161	17.409.667
Vermogensbelasting ..	2.846.906	10.682.275	15.275.264
Accijnzen.			
Suiker	3.376.733	37.131.190	36.814.527
Wijn	58.265	1.610.145	1.994.436
Gedistilleerd	4.723.673	46.094.247	54.020.323
Zout	147.833	1.273.625	1.349.419
Bier	469.768	4.723.737	4.365.659
Geslacht	850.260	9.443.281	9.020.233
Tabak	1.196.228	14.920.162	5.690.004
Belast. op speelkaarten	8.075	77.833	68.929
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	1.621.520	16.029.567	16.002.884
Registratierechten ...	1.707.502	16.862.221	17.346.296
Successierechten	4.557.289	43.856.960	47.601.079
Invoerrechten.			
Gouden en zilver werken			
Belasting	100.883	852.663	873.603
Essaailoon	127	1.070	1.123
Statistiekrecht			
Mijnen	299.425	3.144.340	3.088.164
Domeinen	172.795	648.338	583.656
Staatsloterij	750.018	2.588.434	2.347.307
Jacht en visscherij	14.515	642.094	637.237
Loodsgelden	3.598	252.518	274.687
Totaal	290.012	2.661.595	2.717.112
Totaal	40.168.384	394.927.307	431.420.499

¹⁾ Hieronder begrepen f 338.960 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. (Beursbelasting). ²⁾ Idem f 2.764.507. ³⁾ Idem f 2.239.934.

BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	November 1923	Sedert 1 Januari 1923
Verdedigingsbelasting Ia	853.907	3.203.232
Verdedigingsbelasting Ib	2.732.598	11.222.023
Verdedigingsbelasting II	2.352.260	27.135.043
	5.938.765	41.560.298
Oorlogswinstbelasting	1.246.875	13.324.947

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	November 1923	Sedert 1 Januari 1923	Overeenkomstige periode 1922
Directe belastingen.			
Grondbelasting	393.301	3.361.073	3.290.782
Personeele belasting ..	511.135	3.889.758	3.263.636
Inkomstenbelasting ..	2.451.276	28.569.340	36.083.775
Vermogensbelasting ..	711.725	2.669.719	3.749.109
Dividend- en tantième-belasting	358.643	5.580.683	5.745.190
Accijnzen.			
Suiker	675.347	7.426.238	7.362.905
Wijn	11.653	322.029	398.887
Gedist. (binn.- en buitl.)	472.367	4.609.425	5.402.032
Indirecte belastingen.			
Zegelrecht van buitl. eff.	62.259	366.310	166.677
Totaal	5.647.706	56.794.575	65.462.993

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENS-BELASTING SEDERT 1 JANUARI 1923.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1919/20				200
1920/21	1.324	74.267	2.725.814	28.485
1921/22	26.532	452.358	16.527.708	92.275
1922/23	1.633.062	4.041.874	65.809.770	6.168.185
1923/24	15.085.125	15.281.778	10.497.011	4.393.130
Totaal ...	16.746.043	19.850.277	95.560.303	10.682.275

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND OCTOBER 1923

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
I Dieren en dierlijke producten	18.422.628	10.402.418	60.771.000	34.772.567	—	—	42.348.372	24.370.149
II Plantaard. voortbrengselen	292.750.830	44.467.781	234.974.746	18.555.652	57.776.084	25.912.129	—	—
IIIa Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabrik. daarv.	1.110.144.315	33.048.866	391017.584 ¹	9.883.493 ¹	719.126.731	23.165.373	—	—
IIIb Gouden en zilveren munt en muntmat.	2.653	1.274.653	1.323	106.532	1.330	1.168.121	—	—
IV Meel en meelfabrikaten	23.710.179	3.694.255	26.597.183	4.064.996	—	—	2.887.004	370.741
V Chemische producten, geneesmiddelen, verifwaren en kleurstoffen	25.504.369	4.680.214	8.962.152	4.277.204	16.542.217	403.010	—	—
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrikaten van deze stoffen, n. a. g.	75.982.198	10.643.185	33.442.301 ²	10.446.393 ²	42.539.897	196.792	—	—
VII Hout en fabrikaten van hout en dergelijke stoffen; meubelen v. a. s.	227.752.862	14.492.330	4.667.726	633.705	223.085.136	13.858.625	—	—
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	3.767.789	6.502.452	1.960.305	3.466.720	1.807.484	3.035.732	—	—
IX Garens, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleederen en modewaren	7.574.025	23.423.004	5.673.157	14.911.535	1.900.868	8.511.469	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	58.720.326	1.821.191	12.859.191	967.316	45.861.135	853.875	—	—
XI Glas	3.429.429	976.933	3.074.543	914.109	354.886	62.824	—	—
XII Papier	8.804.351	2.934.150	21.662.915	3.240.876	—	—	12.858.564	306.726
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	42.205.755	17.853.937	32.859.070	11.185.669	9.346.685	6.668.268	—	—
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	4.989.523	3.244.962	413.181	871.808	4.576.342	2.373.154	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	13.940.786	14.737.580	9.685.442	7.656.357	4.255.344	7.081.223	—	—
Totaal	1.917.702.018	194.197.911	848.621.819	125.954.932	1.069.080.199	68.242.979	—	—
Handelsbew. zond. goud. en zilver. munten muntmat. (opgen. in gr. III b)	1.917.699.365	192.923.258	848.620.496	125.848.400	1.069.078.869	67.074.858	—	—

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van gouden en zilveren munt en muntmateriaal, in gulden.

Maanden	Invoer				Uitvoer			
	1920	1921	1922	1923	1920	1921	1922	1923
Januari	256.207.615	214.136.278	152.495.668	173.045.849	135.932.785	115.835.310	86.106.447	91.487.819
Februari	233.591.043	170.369.270	152.353.594	162.189.535	113.309.645	120.956.498	84.204.248	94.601.855
Maart	187.916.138	213.830.220	180.328.763	165.440.620	68.210.466	107.204.662	112.879.875	106.977.347
April	203.592.812	195.772.602	167.451.702	169.639.064	99.448.337	108.819.697	92.729.841	97.005.415
Mei	298.514.162	168.114.951	194.080.257	160.129.701	170.393.137	93.818.710	108.423.679	104.128.702
Juni	345.402.373	188.559.719	150.899.735	159.533.444	179.478.445	120.815.908	100.680.880	97.860.255
Juli	314.861.366	170.674.007	163.863.700	157.464.022	177.114.162	105.420.129	104.572.575	95.693.919
Augustus	267.956.122	186.640.179	178.807.927	150.975.066	130.018.883	142.544.083	99.442.892	107.933.082
September	317.368.679	197.271.439	164.616.506	166.474.283	165.965.569	135.749.765	115.612.131	127.770.569
October	337.338.332	179.043.171	186.643.442	192.923.258	148.140.438	114.694.641	112.003.008	125.848.400
Tot. Jan.-Oct.	2.762.748.633	1.884.411.836	1.691.541.294	1.657.814.842	1.388.011.867	1.165.859.403	1.016.655.576	1.049.307.363
November	270.811.334	175.806.364	172.295.111	—	156.557.011	106.623.879	104.350.396	—
December	302.154.125	180.000.903	163.762.355	—	156.922.833	197.115.318	100.225.239	—
Totaal	3.335.714.092	2.240.219.103	2.027.598.760	—	1.701.491.711	1.369.598.600	1.221.231.211	—

1) Hieronder zijn niet begrepen de bunkerkolen voor Ned. schepen. 2) Hieronder is niet begrepen de bunkerolie voor Ned. schepen.

NED. BANK 31 December 1923 (vervolg).
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with 7 columns: Data, Goud, Zilver, Bankbiljetten, Andere oepschb. schulden, Beschikb. Metaal-saldo, Dekkingsperc. Rows for Dec 1923, Jan 1922, and Jul 1914.

Table with 6 columns: Data, Totaal bedrag disconto's, Hiervan Schatki-promessen rechtstreeks, Beteelingen, Papier op het buitenland, Diverse rekeningen. Rows for Dec 1923, Jan 1922, and Jul 1914.

1) Op de basis van 2/5 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

's RIJKS SCHATKIST.

De Minister van Financiën maakt o.m. bekend:

Table showing financial data for 24 Dec. 1923 and 31 Dec. 1923. Categories include dat uitstonden, aan schatkistpromessen, Tegoe v.d. Postch. en Gdst., and Voorschot aan rek. houders.

1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDS-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.
De Minister van Koloniën maakt bekend:

Table with 3 columns: Data, 22 Dec. 1923, 29 Dec. 1923. Categories include Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I., Ind. Schatk.prom. in oml., and Muntbiljetten in omloop.

1) Tegoe van Ned.-Indië bij de Javasche Bank.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Large table with 7 columns: Data, Goud, Zilver, Bankbiljetten, Andere oepschb. schulden, Beschikb. metaal-saldo, Dekkings-percentage. Rows for Dec 1923, Nov 1923, Dec 1922, and Jul 1914.

1) Sluitpost activa. 2) Basis 2/5 metaaldekking. 3) Creditsaldo.

DE SURINAAMSCHE BANK.
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table with 6 columns: Data, Metaal, Circulatie, Andere oepschb. schulden, Discont., Div. rekeningen. Rows for Nov 1923, Dec 1923, and Jul 1914.

1) Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.
BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Table with 6 columns: Data, Metaal, Circulatie, Currency Notes (Bedrag, Goudd., Gov. Sec.), Reserve, Dekkingsperc. Rows for Dec 1923, Jan 1922, and Jul 1914.

Table with 7 columns: Data, Gov. Sec., Other Sec., Public Depos., Other Depos., Reserve, Dekkingsperc. Rows for Dec 1923, Jan 1922, and Jul 1914.

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in milliard Mark.

Table with 7 columns: Data, Metaal, Daarv. Goud, Waarv. b. Buitt. circ.bkn, Kassenscheine, Circulatie, Dekkingsperc. Rows for Nov 1923, Dec 1923, and Jul 1914.

Table with 6 columns: Data, Wissels (Totaal, Handelswissels, Schatkistpapier), Rek. Crt., Darlehenskassenscheine (Tot. uitgegeven, In kas bij voorsch. de Rijksb.). Rows for Nov 1923, Dec 1923, and Jul 1914.

1) Onbelast. 2) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine. 3) In milliard. 4) In biljoenen.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Table with 7 columns: Data, Goud, Waarvan in het Buitent., Zilver, Te goed in het Buitenland, Buit. gew. voorsch. afd. Staat. Rows for Dec 1923, Nov 1923, Dec 1922, and Jul 1914.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buit.l. vorder.	Beleen. van prom.d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. part.
27 Dec. '23	363.592	84.653	480.000	1520.574	7.345.431	284.113
20 „ '23	360.408	84.653	480.000	1450.724	7.261.707	276.100
13 „ '23	358.245	84.653	480.000	1417.587	7.274.300	315.680
28 Dec. '22	341.972	84.653	480.000	764.048	6.700.886	215.370

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
12 Dec. '23	3.115.639	2.163.980	—	78.010	2.266.831
5 „ '23	3.118.139	2.111.634	—	79.516	2.252.598
28 Nov. '23	3.112.436	2.165.789	—	84.846	2.246.300
13 Dec. '22	3.061.223	2.159.562	—	123.665	2.379.185

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 1)	Algem. Dek-kings-perc. 2)
12 Dec. '23	1.091.311	1.971.673	110.142	73,5	75,3
5 „ '23	1.044.633	1.935.504	110.114	74,5	76,4
28 Nov. '23	1.083.385	1.938.593	110.095	74,4	76,4
13 Dec. '22	922.330	1.861.110	107.244	72,1	75,1

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
5 Dec. '23	767	11.927.266	1.383.560	15.192.548	4.044.394
28 Nov. '23	767	11.903.987	1.385.302	15.199.105	4.048.142
21 „ '23	767	11.898.587	1.390.092	15.235.034	4.022.110
6 Dec. '22	784	11.246.796	1.392.010	14.867.499	3.694.727

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 29 December 1923.

Zoals te verwachten was, heeft de laatste week van het jaar voor de internationale fondsenmarkten weinig belangwekkends opgeleverd. De oude factoren zijn bijna overal onveranderd gebleven en bovendien is de invloed van nieuwe voorvallen, indien deze al te registreeren mogen zijn, tegen het einde van het jaar nooit buitengewoon groot te noemen. Het publiek onderneemt geen nieuwe transacties, noch bereidt het zich, als regel, hierop voor.

Alleen voor Parijs mag hier een uitzondering worden gemaakt in verband met het feit, dat de beurs daar ter plaatse steeds sterker onder den invloed van de wisselmarkt komt te staan en deze, in tegenstelling met de fondsenmarkt, vrij bewogen dagen achter den rug heeft. De Franse Franc heeft overal in het buitenland een scherpe reactie ondergaan en dit heeft zich onmiddellijk in een verhooging van de kosten van levensonderhoud in Frankrijk uitgesproken. Enkele maanden geleden zou dit, zelfs bij een even scherpem teruggang vermoedelijk nog niet het geval zijn geweest, doch inmiddels is door de actie, geëntameerd door de beambten en door de prijsverhoging van graan en brood de aandacht in breede kringen van Frankrijk zelve op de situatie van het ruilmiddel gevallen. De psychologische factor spreekt in zulk een geval steeds mede en zoo is het te verklaren, dat, ondanks de groote successen van Frankrijk op politiek en economisch gebied, ondanks het feit, dat er in de laatste maanden niets positiefs is gebeurd, waardoor de positie van Frankrijk zoo buitengewoon zou zijn verzwakt, een terugval in den koers van het betaalmiddel, waaraan men vroeger in Frankrijk zelve schouderophalend zou zijn voorbijgegaan, thans felle beroering in alle kringen te voorschijn heeft geroepen. Het vertrouwen in het eigen geld is niet meer zoo sterk als het geweest is. Zonder eenigen twijfel heeft hiertoe medegewerkt

het feit, dat de afbetaling aan de Banque de France van het door haar verstrekte voorschot aan den Staat niet geschiedt, zooals wettelijk is voorgeschreven. Sterker indruk heeft echter nog de verklaring van Minister de Lasteyrie gemaakt, waarin hij zeide de speciale toelage aan de beambten niet te kunnen verhoogen, niet, omdat hij de billijkheid hiervan niet inzag, doch omdat er geen geld voor aanwezig was. Zonder twijfel moet deze opvatting, uit technisch-financieel oogpunt beschouwd, alleszins worden toegejuicht. Er blijkt althans uit, dat men niet ondanks alles het pad der inflatie wil betreden. Doch op de beambten zelve en op een groot deel van de bevolking is de uitwerking zoodanig geweest, dat zij thans meer kritisch tegenover de gestie der regeering zijn komen te staan. Het is de vraag, welke uitwerking dit, zoo kort vóór de verkiezingen, nog zal kunnen hebben.

Het behoeft geen betoog, dat de beurs te Parijs, hoewel zeer stil in verband met de jaarwisseling, toch eenigermate nerveus is geworden in het vooruitzicht van onzekere tijden. Arbitragewaarden bleven echter vast gestemd, totdat, na de uiteenzettingen van den heer De Bérenger, een iets rustiger overweging samen ging met een lichte verbetering van den Franc op de internationale wisselmarkt.

Te Berlijn was de stemming doorgaans vast, hoewel de variaties uiterst miniem zijn gebleven.

Te Londen is er, ondanks het einde van het jaar, iets grooter levendigheid ter beurze te constateeren geweest. In de City gelooft men, dat de periode van depressie, veroorzaakt door den uitslag van de verkiezingen en door de reactie van den Pondenkoers, die hiermede samen is gegaan, voor het grootste gedeelte tot het verleden behoort, hoewel natuurlijk de omvang der transacties gedurende de achter ons liggende week te gering is geweest, om een eenigermate gefundeerd oordeel hieromtrent te koesteren.

Te New York heeft een opgewekte stemming geheerscht. De meeste berichten uit de kringen van handel en industrie spreken nog immer van omstandigheden, welke vertrouwen inboezemen en zelfs zij, die een krachtiger opbloei van de nijverheid hadden verwacht, komen nu tot de erkenning, dat de gang van zaken, zooals die op het oogenblik te constateeren valt, verreweg de voorkeur verdient boven een tijdperk van wilde productie en van gevaarlijke uitzetting van het crediet-apparaat. Alleen de politieke vooruitzichten baren eenige zorg. Niet zoozeer de vraagstukken van buitenlandsche politiek; men neemt algemeen aan, dat de Vereenigde Staten binnen afzienbaren tijd nog niet in groote mate afhankelijk zullen worden van de koopkracht van Europa. Doch de problemen van binnenlandsch beleid kunnen nog moeilijkheden opleveren, vooral die, welke in verband staan met de befaamde „bonus-bill” en met de verlaging van de belastingen. Inmiddels heeft Wallstreet het als een gunstig symptoom opgevat, dat de belastingvraagstukken behandeld zullen worden, vóór de uitkeering aan de oud-strijders zal worden besproken. De mogelijkheid is nu groot, dat deze uitkeering, mochten de belasting-hervormingen worden aangenomen, gemakkelijker van het tapijt zal kunnen verdwijnen onder verwijzing naar de onmogelijkheid om de heffingen te verhoogen, nadat zij eerst verlaagd zijn. In verband met een en ander is de tendens aan de beurs te New York tot het einde toe vast gebleven.

Ten onzent is de beursweek onderbroken geworden door drie vacantedagen, zoodat er van feitelijk handel eigenlijk geen sprake is geweest. Wel viel een zekere richting op te merken. Deze is voor *beleggingswaarden* doorgaans vast gebleven, ondanks den vrij hoogen rentevoet, die in het midden der berichtperiode zelfs een niveau bereikte van 6 pCt. voor prolongatiegeld. Waar dit echter in de eerste plaats aan technische omstandigheden toe te schrijven is geweest, trok men ter beurze hieruit geen enkele con-

		22 Dec.	28 Dec.	29 Dec.	Rijzing of daling
6	0/0 Nederland 1922	99 1/2	99 5/16	99 3/4	+ 1/4
5	0/0 „ 1918	87 1/2	87 7/16	87 1/2	+ 1/4
4 1/2	0/0 „ 1916	85 7/8	86 7/16	86 3/4	+ 7/8
4	0/0 „ 1916	78 7/16	78 7/16	78 1/8	- 5/16
3 1/2	0/0 „	70	71	71 1/4	+ 1 1/4
3	0/0 „	61	62 1/8	62 9/16	+ 1 7/16
2 1/2	0/0 Cert. N. W. S.	51 1/16	52 1/4	52 3/8	+ 1 5/16
7	0/0 Oost-Indië 1921	100 7/8	100 15/16	101	+ 1/8
6	0/0 „ 1919	97 3/4	97 3/4	97 1/2	- 1/4
5	0/0 „ 1915	90 3/8	90 1/8	90	- 3/8
5	0/0 Rusland 1906	4 3/8	4 7/8	—	+ 1/4
4	0/0 Rusl. bij Hope & Co.	4 11/16	5 1/4	5 7/16	+ 3/4
4	0/0 Japan 1899	65 1/2	—	—	—
5	0/0 Brazilië 1895	44	42 1/4	43	- 1
8	0/0 San Paulo 1921	95 1/2	95 1/2	95 1/2	—
6	0/0 Amsterdam 1920	100	99 3/4	—	- 1/4
7	0/0 Rotterdam 1920	101 1/4	101 7/8	101 1/4	- 1/4

sequentie. Staatsfondsen, zowel als andere binnenlandsche beleggings-papieren konden fractioneel verbeteren; sommige zelfs stegen vrij aanmerkelijk in koers.

Van de aandeelenmarkt waren het hoofdzakelijk *tabaks-aandelen*, die de aandacht hebben getrokken. De jongste berichten uit Indië wijzen op een kwantitatief zeer goeden oogst en hoewel de kwaliteit van sommige ondernemingen niet al te gunstig wordt beoordeeld, is men het wel algemeen hieromtrent eens, dat het nog te vroeg is, om een juist oordeel hieromtrent uit te spreken. Inmiddels was, in verband met de vroegere niet al te opgewekte geruchten, een contraminepartij ontstaan, welke er echter de voorkeur aan gaf vóór het einde van het jaar hare posities grootendeels te liquideeren, hetgeen de koersen sterk heeft gesteund.

De *petroleumafdeling* is uitermate kalm gebleven. Voor Consols bestond weliswaar voortdurend goede vraag, doch op sommige dagen werden ook enkele winstueringen geconstateerd, zoodat per saldo het koerspeil op gelijke hoogte bleef.

Rubbcrandelen waren vast in verband met de geleidelijke prijsverbetering van het product te Londen, waar ook de voorraden iets meer afgenomen zijn, dan in den laatsten tijd het geval is geweest.

De *sukkermarkt* was aanvankelijk opgewekt, ondanks de lagere noteringen voor Cubasuiker te New York. Daarna echter begonnen deze ook aan onze beurs door te werken en hoewel enkele ruim verhandelde soorten, als aandeelen Flandersvereniging „Amsterdam” nog een licht voordeelig koersverschil konden aantoonen, is de algemeene tendens aan het einde toch iets zwakker geworden.

Voor *binnenlandsche industriële aandelen* bestond goede vraag, welke echter niet steeds in het koersniveau tot uitdrukking kon worden gebracht. Er was n.l. bijna geen materiaal ter markt, zoodat de vraag vaak onbevredigd moest blijven en geen notering tot stand kon komen. De betere stemming wordt in verband gebracht met het langzamerhand weder toenemen van de bedrijvigheid in het Ruhrgebied, terwijl de concurrentiegevaaren, welke voorheen hiermede verbonden zijn geweest, niet zoo dreigend meer worden geacht, nu de koopkracht van de Mark in Duitschland zelve niet meer zulke een groot verschil toont met die in het buitenland, en de productiekosten dus niet meer onder het niveau der wereldprijzen liggen.

Bankaandelen waren beter, zonder grooten handel.

	22 Dec.	28 Dec.	29 Dec.	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	113¼	113½	114⅞	+ 7/8
Incasso Bank	94	94½	—	+ ½
Koloniale Bank	181¼	183	181½	+ ¼
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	123⅞	123½	123⅞	+ 5/16
Rotterd. Bankvereniging..	92⅞	94¼	—	+ 2⅞
Van Berkel's Patent	37	36¼	36¼	— ¼
Gouda Kaarsen	77	76⅞	77	—
Holl. Draad- en Kabelfabriek	65	66	—	+ 1
A. Jurgens' Ver. Fabr. g.aand.	66½	67⅞	67¾	+ 1¼
„ „ pr. aand.	71½	72	72	+ ½
Leerdam Glasfabrieken ...	29¼	—	—	—
Philips' Gloeilampenfabriek	261	260	263½	+ 2½
Vereenigde Blikfabrieken..	107	—	—	—
Vereen. Chemische Fabrieken	49	49¼	—	+ ¼
Compania Mercantil Argent.	23	22	22⅞	— 5/8
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	180½	181¼	181¼	+ 1¼
Handelsver. Amsterdam....	493	499	494¼	+ 1¼
Handelsverg. Reiss & Co....	30¼	—	—	—
Int. Crediet- en Handelsverg.	—	—	—	—
Rotterdam	190½	190	188¼	- 2¼
Linde Teves & Stokvis	76½	77	76½	—
Redjang Leborg Mijnb.-Mij.	113	114	114½	+ 1½
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	173¼	173¼	173	- ¼
Kon. Petroleum-Mij.	386¼	389¼	387¼	+ ¼
Phoenix Oil.....	78½	—	—	—
Amsterdam-Rubber-Mij....	145⅞	148⅞	146¼	+ 1⅞
Kendeng Lemboe	183	185	184	+ 1
Oost-Java-Rubber-Mij.	225	230	230¼	+ 5¼
Deli-Batavia Tabak Mij.	302¼	306	308½	+ 5¼
Deli-Maatschappij	291	294¼	297¼	+ 6¼
Senembah-Maatschappij ..	245½	250	250	+ 10¼

Daarentegen bestond er nog steeds goede vraag voor *scheepvaartwaaarden*, deze keer voornamelijk voor aandelen Holland-Amerika Lijn, in het vooruitzicht van een mogelijke vrachten-conferentie voor de Noord-Transatlantische vaart.

	22 Dec.	28 Dec.	29 Dec.	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	93¼	101	100¼	+ 6¼
„ „ „gem.eig.	79¼	88½	88¼	+ 9
Hollandsche Stoomboot-Mij.	33¼	33¼	33⅞	+ 5/16

	22 Dec.	28 Dec.	29 Dec.	Rijzing of daling
Java-China-Japan-Lijn	96¼	99⅞	98¼	+ 2
Kon. Hollandsche Lloyd ...	15⅞	15⅞	15¼	- 1/8
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	77¼	77¼	78¼	+ 1
Konink.Paketaart-Mij.	125¼	123¼	—	- 2
Maatschappij Zeevaart	73	75	75¼	+ 2¼
Nederl. Scheepvaart-Unie..	121⅞	122½	121⅞	- ¼
Un. States Steel Corp.	105½	107¼	105	- ½
Rotterdamsche Lloyd	126¼	128⅞	129	+ 2½
Stoomv.-Mij. „Nederland” ..	146¼	149½	149⅞	+ 3⅞
„ „ „Noordzee” ..	30	32⅞	34¼	+ 4¼

De *Amerikaansche afdeling* was zeer vast op de aanwijzingen van Wallstreet.

	22 Dec.	28 Dec.	29 Dec.	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	62¼	62½	62⅞	+ 11/16
Anaconda Copper	80¼	81⅞	79⅞	- 5/8
Studebaker Corp.	111¼	113	113⅞	+ 17/8
Un. States Steel Corp.	101¼	104¼	104½	+ 3¼
Atchison Topeka.....	103¼	104	104¼	+ ¼
Erie	22	22⅞	—	+ 5/8
Southern Pacific	94⅞	93¼	94⅞	+ 7/16
Union Pacific	138¼	138¼	139½	+ ¼
Int. Merc. Marine orig. gew.	8¼	8¼	8	- ½
„ „ „ „ pref.	33⅞	32⅞	32⅞	- 13/16

De *goldmarkt* was vrij ruim; na een notering van 6 pCt. te hebben behaald, stelde zich de rentevoet voor prolongatie ten slotte op 4¼ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

31 December 1923.

Tarwe. In de afgelopen week hebben de feestdagen belemmerend gewerkt op de zaken; de prijzen zijn evenwel niet gedaald. In de exportlanden zijn ze gedeeltelijk niet onaanzienlijk hooger dan een week te voren. In Chicago eindigde de December-termijn op 1.04¼ tegen de slotnotering op 24 December van 1.01½. De Meitermijn liep in dezelfde periode te Chicago 1¼ cent op; in Winnipeg 1½ cent, terwijl in Buenos Aires de verhooging 5 tot 10 centavos bedraagt. Deze verhoogingen zijn niet het gevolg van minder gunstige berichten. In Argentinië is het weer bijna voortdurend gunstig gebleven. De voorraad in de havens neemt geleidelijk toe. De export was evenwel nog gering, doch het is te voorzien, dat die spoedig aanmerkelijk vermeerderen zal. Daar bovendien zowel Noord-Amerika als Rusland slechts matige uitvoercijfers vertoonen, is het gehele totaal van den uitvoer naar Europa tamelijk klein. Daar tegenover is weder een zeer groote hoeveelheid naar niet-Europeesche bestemmingen verscheept. Over het weer in Noord-Amerika valt niet veel te vermelden. In enkele streken is de neerslag te groot, wat reden tot klachten heeft gegeven, doch ernstig behoeft men deze berichten nog niet op te vatten. Uit andere landen worden evenmin ongunstige berichten vernomen.

In Europa bepaalt de belangstelling zich hoofdzakelijk nog tot Manitoba tarwe, doch treedt Argentijnsche tarwe steeds meer op den voorgrond. Eenige verhooging van prijs werd wel betaald, doch deze verhooging is nog niet evenredig aan de vermeerdering in de vraagprijzen van de exportlanden. Op het Continent was de handel al heel stil; ook in Engeland was die niet groot, doch evenmin als de vorige week zijn de markten geheel doodsch geweest, aangezien men wel moet voortgaan met tarwe voor spoedige posities te koop.

Voor maïs is de toestand vast gebleven, met uitzondering van Noord-Amerika, waar de prijzen geen neiging tot stijgen vertoonen. De aanvoeren zijn niet bijzonder groot, doch evenmin klein te noemen. De voorraden blijven geleidelijk aan toenemen. Naar Europa, speciaal naar Nederland, werd eenige maïs van de Vereenigde Staten verscheept, doch in het algemeen is men nog in afwachting van nadere berichten over de kwaliteit. In Rotterdam is nu een partij Amerikaansche maïs aangekomen. Deze partij was goed gezond, doch de maïs was niet zoo mooi als in de vorige jaren. Het aanbod van Roemeensche maïs is slechts gering, terwijl ook Zuid-Afrika zoo goed als niets aanbiedt. Argentinië verscheept wel iets meer en daar de voorraden in de havens aldaar onveranderd zijn, blijkt er nog wel iets meer maïs in dat land overgebleven te zijn dan men verwacht had.

Gerst blijft zeer vast gestemd. Het aanbod van Rusland is uiterst gering. De prijzen zijn geleidelijk aan nog wat gestegen; van Noord-Amerika zijn de verschepingen niet toegenomen.

Wat rogge betreft, de oorspronkelijk voor de Duitsche regering verscheeptte rogge, wordt door deze niet opge-

Noteeringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	31 Dec. 1923	24 Dec. 1923	2 Jan. 1922
	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Haver Dec.	Tarwe Jan.	Maïs Jan.	Lijnzaad Jan.				
29 Dec. '23	102 $\frac{1}{8}$	70 $\frac{1}{2}$	45 $\frac{3}{4}$ ¹⁾	11,10	9,40	19,35	Tarwe*	12,—	12,—	13,75
22 „ '23	101 $\frac{1}{2}$	67 $\frac{7}{8}$	44 $\frac{1}{8}$ ¹⁾	11,30	9,85	20,20	Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	9,30	9,30	11,70
29 Dec. '22	120 $\frac{1}{2}$	73 $\frac{3}{8}$	42 $\frac{3}{8}$	11,45 ²⁾	8,15	17,05 ²⁾	Maïs (La Plata)..... ²⁾	205,—	205,—	200,—
29 Dec. '21	112 $\frac{1}{2}$	48 $\frac{1}{8}$	34 $\frac{1}{2}$	11,50 ²⁾	7,55 ¹⁾	17,50	Gerst (48 lb. malting).... ³⁾	199,—	196,—	196,—
29 Dec. '20	171	73	47 $\frac{1}{2}$	17,65 ²⁾	10,15	16,70 ²⁾	Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	9,80 ⁴⁾	9,75 ⁴⁾	10,60
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	13,60	13,50	14,50
							Lijnzaad (La Plata) ³⁾	458,—	470,—	434,—

¹⁾ Per Mei. ²⁾ Per Februari.

¹⁾ p. 100 KG. ²⁾ p. 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG.
⁴⁾ Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat. ⁴⁾ No. 3 Canada Haver.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	23/29 Dec. 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	23/29 Dec. 1923	Sedert 1 Jan. 1923	Overeenk. tijdvak 1922	1923	1922
Tarwe	14.092	823.362	1.136.339	—	31.086	39.620	854.448	1.175.959
Rogge	51.240	550.699	368.989	—	485	—	651.184	368.989
Boekweit	773	27.204	14.081	—	—	—	27.204	14.081
Maïs	30.477	654.596	955.561	—	73.715	99.600	728.311	1.055.161
Gerst	10.471	292.703	163.006	—	14.018	8.871	306.721	171.877
Haver	2.922	80.523	113.541	—	533	292	81.056	113.833
Lijnzaad	508	139.484	180.957	—	53.544	79.663	193.028	260.620
Lijnkoek	2.057	181.492	131.591	—	—	1.547	181.492	133.138
Tarwemeel	5.631	142.120	75.284	—	4.754	8.069	146.874	83.353
Andere meelsoorten	30	1.897	10.124	—	—	2.665	1.897	12.789

nomen en het gevolg hiervan is, dat groote partijen in Rotterdam aangekomen of nog op Rotterdam stoomende partijen worden aangeboden. Hiervan wordt regelmatig verkocht, doch de prijzen zijn aanmerkelijk lager dan die waartoe latere verschepingen worden aangeboden. Ook Duitschland kocht regelmatig van deze Russische rogge. Noord-Amerikaansche rogge wordt in verband met deze Russische offertes te duur geacht.

Voor lijnzaad kwamen in de afgelopen week flinke zaken tot stand. Argentinië verlaagde de prijzen als gevolg van gunstig weer aanzienlijk, vooral voor spoedige verscheping en aangezien de prijzen voor olie zich nog al konden handhaven, traden de olieslagers in de meeste markten als koopers op. Het weer is in Argentinië zeer gunstig gebleven, waardoor een zeer groote oogst wel verzekerd schijnt.

SUIKER.
NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per Mel/juni	Cuba's 96 pCt. c.l.f. Febr./Maart	
27 Dec. '23	f 32 $\frac{1}{2}$ / ₁₆	Sh. 63/9	Sh. 25/6	Sh. 24/9	\$ cts. 7,22
20 „ '23	„ 32 $\frac{3}{8}$	64/6	25/6	24/9	7,41
27 Dec. '22	„ 23 $\frac{1}{2}$	56/6	19/6	17/1 $\frac{1}{2}$	5,65
27 Dec. '21	„ 20 $\frac{1}{10}$	51/6	17/9	11/-	3,48
4 Juli '14	„ 11 $\frac{1}{2}$ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

In New York liepen de afgelopen week de prijzen voor Spot Centrifugals, zoowel als op de termijnmarkt, terug en waren de openingen- en slotnoteeringen als volgt: Spot Centrifugals 7.41/7.03; Januari 5.33/5.07; Maart 4.65/4.40; Mei 4.70/4.47 en Juli 4.77/4.55. De markt was kalm en prompte Cubasuiker werd tot 5.38, daarna tot \$ c. 5.30 fob. verhandeld.

De laatste Cubastatistiek luidt als volgt:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 22 Dec. '23 ..	7.347	29.676	—
Oude Oogst	1.781	1.217	22.094
Totaal sedert 1—22 Dec. '23 ..	7.347	47.878	—
Aantal werkende fabrieken ..	54	46	18
Weekexport	—	14.388	—
Oude Oogst	6.295	2.602	37.375
Totale export	—	18.959	—
Totale voorraad op 22 Dec. '23	8.767	39.154	925.213

De kalmere stemming in Amerika deelde zich aan de overige wereldmarkten mede.

In Engeland echter werd disponibile geraffineerde suiker, waarvan nog steeds weinig voorradig is, tot volle prijzen levendig verhandeld.

Op Java was de markt kalm en de waarde voor disponibile suiker was ongeveer f 21,75 voor Superieur en

f 19,50 voor No. 16 en hooger. Juni-levering werd herverkocht tot f 17,25 voor Superieur en f 16,25 voor No. 16 en hooger.

Hier te lande opende de markt aanvankelijk prijs-houdend, doch verflauwde de stemming al spoedig in verband met de lager afkomende Amerikaansche noteeringen. Het slot was kalm en de waarde is voor December ongeveer f 32,75, voor Mei f 31,87 $\frac{1}{2}$, en voor Augustus f 29,50. De weekomzet beliep ongeveer 1700 tons, terwijl de omzet over het afgelopen jaar ± 223.750 tons bedraagt.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk.)

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
29 Dec. 1923	381.000	20.325	651.000	1)	59 $\frac{1}{16}$
22 „ 1923	384.000	21.350	619.000	26.500	59 $\frac{1}{16}$
15 „ 1923	385.000	21.375	610.000	26.500	59 $\frac{1}{16}$
29 Dec. 1922	1.466.000	17.900	2.365.000	22.800	61 $\frac{1}{8}$

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgeloopt week	Sedert 1 Juli	Afgeloopt week	Sedert 1 Juli
29 Dec. 1923....	73.000	2.169.000	179.000	5.029.000
29 Dec. 1922....	51.000	1.786.000	157.000	3.888.000

¹⁾ Niet genoteerd.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 December 1923 in duizenden balen.

	1923	1922	1921	1920	1919
Voorraad in Europa..	1.485	2.253	1.699	2.120	2.218
Stoomend (Brazilië ..	711	646	433	741	706
n. Europa (Oost-Indië.	49	22	63	—	49
	2.245	2.921	2.195	2.861	2.973
Voorraad Ver. Staten	884	951	1.298	1.719	1.566
Stoomend } naar } Brazilië ..	698	652	939	628	441
Ver. Staten }					
	3.827	4.524	4.432	5.208	4.980
Voorraad in Rio	375	1.537	1.763	522	463
„ „ Santos..	639	2.170	2.862	2.692	4.597
„ „ Bahia ..	31	26	55	27	28
Totaal	4.872	8.257	9.112	8.449	10.068
Op 1 November	5.385	8.392	8.950	8.053	10.494
Op 1 Juli	5.340	8.639	8.700	6.750	10.336

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	28 Dec. 1923	21 Dec. 1923	14 Dec. 1923	28 Dec. 1922	28 Dec. 1921
New York voor Middling ...	36,65 c	36,40 c	35,— c	26,70 c	19,05 c
New Orleans voor Middling	36,— c	35,— c	34,75 c	26,50 c	17,75 c
Liverpool voor Fy Middling	21,17 d	20,23 d	20,03 d	15,34 d	11,71 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen. *)

	1 Aug. '23 tot 21 Dec. '23	Overeenkomstige periode	
		1922	1921
Ontvangsten Gulf-Havens.	4.550	3.918	3.380
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr.Brittannië	1.077	858	741
„ „ 't Vasteland.	1.051	1.553	1.487
„ „ Japan	333	269	557

Voorraden.

(In duizendtallen balen. *)

	21 Dec. '23	Overeenkomstig tijdstip	
		1922	1921
Amerik. havens	1.012	1.050	1.343
Binnenland	1.123	1.374	1.583
New York	—	—	—
New Orleans	—	—	—
Liverpool	308	497	542

*) Bericht dd. 28 December niet ontvangen.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
31 Dec. 1923..	61.—/—	67.—/—	233.17/6	30.7/6	32.17/6
22 „ 1923..	61.11/3	68.—/—	235.2/6	32.5/—	32.16/9
17 „ 1923..	62.10/—	68.1/1	233.7/6	31.10/—	32.10/—
10 „ 1923..	62.17/6	68.10/—	230.12/6	31.2/6	32.5/—
2 Jan. 1923..	64.12/6	71.17/6	182.5/—	26.17/6	36.10/—
20 Juli 1914..	61.—/—	—	145.15/—	19.—/—	21.10/—

VERKEERSWEZEN.

GRAAN.

Data	Petro- grad Londen iR'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol kanaal	Rotter- dam	Engel- land
24-29 Dec. 1923	—	13/6 ^a	14 ^b / ₈	3/—	24/4 ^c	24/4 ^c
17-22 „ 1923	—	13/6 ^a	14 ^b / ₈	3/—	23/6	23/6
25-30 Dec. 1922	—	—	16 ^b / ₈	3/3	27/3	27/3
26-31 Dec. 1921	—	—	4/—	4/—	34/—	34/—
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ^c / ₄	1/11 ^c / ₄	12/—	12/—

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Gothen- burg
24-29 Dec. '23	5/7 ¹ / ₂	9/—	9/9	12/10	4/9	—
17-22 „ '23	5/6	8/8	9/6	13/—	5/3	—
25-30 Dec. '22	7/—	12/3	14/—	13/6	6/—	8/6
26-31 Dec. '21	7/—	12/3	14/—	13/6	6/—	9/—
Juli 1914	fr. 7,—	7/—	7/3	14/6	3/2	4/—

1) \$ per ton kolen. 2) Per ton d.w. 3) Am. cents per 100 lbs.

RIJNVAART.

Week van 23—29 December 1923.

De aanvoeren van zeezijde waren gering, hoofdzakelijk kolen en graan.

De beschikbare scheepsruimte bleef voldoende.

De daghuur naar de Rijnstations bedroeg gemiddeld voor groote schepen 2 cts., voor kleinere 2¹/₄—2¹/₂ cts. per ton.

De gemiddelde dagvracht naar Mannheim bedroeg f 1.50 per last.

De waterstand bleef gunstig.

Naar den Bovenrijn werd op ca. 2.30 M. afgeladen, naar den Beneden-Rijn op vollen diepgang.

Het sleeploon was gemiddeld genoteerd volgens het 60 cts. tarief.

INKLARINGEN.

IJMUIDEN.

Landen van herkomst	November 1923		November 1922	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	5	7.977	12	6.958
Groot-Brittannië	116	84.363	138	101.491
Duitschland	44	63.332	41	39.996
Noorwëgen	2	914	2	696
Zweden	22	11.098	26	12.814
Denemarken....	6	3.271	5	2.615
Rusl. - Oostz.hav.	14	19.185	5	5.607
Finland	26	16.276	25	17.652
België	6	8.892	—	—
Frankrijk	5	2.994	3	2.304
Spanje	6	4.697	6	4.751
Portugal	2	1.429	3	3.772
Italië	1	977	—	—
Oosteur.-Hong., Griekenland..	—	—	3	3.290
Levant	2	4.784	1	1.146
And. Midd. Zeeh.	4	4.915	2	2.552
Ov.Westk.Afrika	2	4.300	1	1.388
Oostkust Afrika	—	—	1	3.646
Voor-Indië	—	—	2	8.822
Ned. Oost-Indië	12	48.081	9	37.468
Vereen. Staten..	4	14.397	1	6.200
Midden-Amerika	1	1.443	4	14.033
Ned. West-Indië- Ned. Antillen.	1	1.336	4	9.208
Argent., Urug...	6	29.813	6	26.719
Chili	3	7.668	3	6.325
Totaal	290	342.142	303	319.453
Periode 1 Jan.— 30 November 1).	3.009	3.501.382	2.888	3.085.599
Nationaliteit				
Nederlandsche..	116	187.624	118	159.929
Britsche	65	64.016	73	66.161
Duitsche	71	49.726	77	41.147
Noorsche	16	14.670	9	7.905
Belgische	1	1.623	3	3.865
Fransche	1	1.333	4	7.494
Zweedsche	13	9.458	10	5.625
Deensche	4	3.753	3	7.687
Vereen. Staten .	2	6.770	4	18.419
Andere	1	3.119	2	1.221
Totaal	290	342.142	303	319.453

1) 1913, 2.294 schepen met 2.590.406 N. R. T.

(Vereenigde Scheepsagenturen van
Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

DELFIJL.

Landen van herkomst	November 1923		November 1922	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Groot-Brittannië	7	6.990	4	5.012
Duitschland	13	2.199	6	979
Zweden	4	2.096	6	1.034
Denemarken ...	—	—	1	60
Rusl. - Oostz.hav.	—	—	2	1.067
Finland	5	2.316	4	912
Lithauen	2	693	—	—
Rusl.-Witte Zee.	1	2.287	—	—
Totaal	32	16.481	23	9.064
Nationaliteit				
Nederlandsche..	14	11.381	10	5.612
Britsche	3	1.878	—	—
Duitsche	13	2.058	10	2.816
Zweedsche	2	1.164	3	636
Totaal	32	16.481	23	9.064

(A. van Dijk.)

Landen van herkomst	NIEUWE WATERWEG.		November 1922	
	November 1923		November 1922	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	32	20.491	36	25.768
Groot-Brittannië	453	381.712	385	328.717
Duitschland	87	135.372	73	87.938
Noorwegen	12	9.387	27	50.106
Zweden	31	15.406	32	26.229
Denemarken	—	—	2	394
Rusland-Oostz.h.	4	6.019	5	4.130
Finland	11	8.117	8	5.771
België	29	57.739	20	38.936
Frankrijk	20	9.012	32	25.300
Spanje	3	4.478	27	46.845
Portugal	5	3.020	4	6.072
Italië	3	5.788	15	41.857
Oostenr.-Hong., Griekenland	4	3.399	1	953
Rusland-Zw. Zee	8	20.388	—	—
Roemenië, Bulg.	8	16.266	6	12.085
And. Midd. Zeeh.	3	3.346	20	43.024
Over. Wk. Afrika	—	—	4	9.355
Oostkust Afrika	1	5.104	—	—
Zuid-Afrika	11	45.165	2	9.955
Voor-Indië	6	22.952	8	30.030
Achter-Indië	—	—	1	3.476
Ned. Oost-Indië . . .	9	36.485	6	21.357
And. Aziat. hav.	10	43.901	8	33.833
Australië	5	24.470	8	39.125
Vereen. Staten . . .	33	155.108	48	201.107
Canada	3	9.564	13	43.097
Midden-Amerika	4	13.170	2	6.560
Ned. West-Indië	—	—	2	2.782
Nederl. Antillen	—	—	—	—
Brazilië	3	9.991	3	9.271
Argent., Urug. . . .	16	53.851	10	32.677
Chili	2	8.863	—	—
South Georgië	—	—	1	1.718
Totaal	816	1.128.564	809	1.188.468
Periode 1 Jan.— 31 Nov. 1)	8.379	11.613.323	8.629	12.317.269
Nationaliteit				
Nederlandsche . . .	239	363.930	231	339.081
Britsche	297	395.850	282	387.500
Duitsche	129	165.256	118	120.050
Noorsche	44	35.630	42	55.664
Belgische	9	8.393	2	5.035
Fransche	21	23.052	35	42.805
Zweedsche	31	13.847	27	28.599
Deensche	1	489	5	10.712
Vereen. Staten . . .	19	68.445	20	72.103
Andere	26	53.672	47	126.919
Totaal	816	1.128.564	809	1.188.468

1) 1913, 10.555 schepen met 12.837.792 N. R. T.

(Dirkzwager's Scheepsagentuur Maassluis.)

Landen van herkomst	VLISSINGEN.		November 1922	
	November 1923		November 1922	
	Aantal schepen	M ² .	Aantal schepen	M ² .
Binnenl. Havens	2	24.006	2	32.014
Groot-Brittannië	32	270.852	31	249.653
Duitschland	1	2.642	—	—
Finland	1	6.113	1	1.617
Frankrijk	1	356	—	—
Portugal 1)	3	6.823	—	—
Italië 1)	—	—	4	733
Levant 2)	19	10.752	14	9.462
Totaal	59	321.544	52	293.479
Nationaliteit.				
Nederlandsche . . .	36	264.664	37	252.309
Britsche	5	40.704	3	35.307
Duitsche	5	4.826	3	2.806
Belgische	11	5.409	9	3.057
Zweedsche	1	5.586	—	—
Deensche	1	355	—	—
Totaal	59	321.544	52	293.479

1) Bijleggers. 2) Sleepbooten: (Barend Stofkoper & Co.)

DORDRECHT/ZWIJNDRECHT.

Landen van herkomst.	November 1923		November 1922	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	7	3.092	7	4.307
Groot-Brittannië	6	1.168	6	1.062
Duitschland	—	—	1	283
Zweden	—	—	1	297
Denemarken	1	480	—	—
Rusland-Oostz.h.	3	3.717	—	—
Danzig	—	—	6	1.520
Finland	—	—	1	611
Spanje	—	—	1	1.305
Totaal	17	8.457	23	9.385
Nationaliteit				
Nederlandsche . . .	—	—	3	2.988
Britsche	6	1.168	16	5.284
Duitsche	8	4.835	—	—
Noorsche	3	2.454	—	—
Zweedsche	—	—	1	297
Totaal	17	8.457	23	9.385

(Gerard Mauritz.)

The Anglo-South American Bank, L^{td}.

Kapitaal en Reserves meer dan £ 13.000.000,—.

Argentinië - Chili - Uruguay - Peru
Mexico - New York - Barcelona -
Bilbao - Madrid - Vigo - Sevilla -
Valencia.

Bank- en Wisselzaken,
Handelscreditiën.
Incasseeren van documentaire
wissels.
Aan- en verkoop van Effecten.

Hoofdkantoor: 62 Old Broad Street, London E.C.